

Geçmişten Günümüze Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yerleşkesi ve Yapılarının Mimari Gelişimi *Architectural Development of Van Yüzüncü Yıl University Campus and Buildings from Past to Present*

Güler ÖZYILDIRAN*

* Dr. Öğr. Üyesi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Van/Türkiye.

Asst. Prof. Dr., Van Yüzüncü Yıl University, Faculty of Architecture and Design, Department of Architecture, Van/Türkiye.

gulerozyildiran@hotmail.com
ORCID: 0000-0002-5656-9306

Öz

Van'da üniversite kurma çalışmaları cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren başlamış ve 55 yıl sonra 1982 yılında Yüzüncü Yıl Üniversitesi (YYÜ) adıyla resmi olarak kurulmuştur. Bu tarihten sonra da nitelikli akademik ve idari kadroların oluşturulması, yetenekli öğrencilerin alınması, uygun eğitim ve araştırma programlarının kurgulanması ve tüm bu faaliyetlerin verimli şekilde gerçekleştirilebileceği mekanların oluşturulması hedefleri doğrultusunda üniversitenin gelişmesine yönelik çalışmalar devam etmektedir. Bu çalışma, 40 yılını tamamlayan Van YYÜ yerleşke ve yapılarının mimari gelişim süreçlerini incelemeyi ve belgelemeyi hedeflemektedir. Çalışma, kuruluş öncesi hazırlık çalışmalarını ve sonrasındaki süreci 10'ar yıllık dönemler halinde incelemektedir. Kuruluş öncesi ve kuruluş aşaması çalışmaları için Türkiye üniversiteler tarihini içeren yayınlar, Van ile ilgili kaynaklar, YYÜ katalogları ve ilgili mevzuatlar, yerleşke ve yapı bağlamında taranmıştır. 2000-2010 dönemindeki süreç, yazarın 2008 yılında yaptığı kampüs incelemesi ve fotoğrafıma çalışmasına, 2010-2015 dönemi Van Depremleri hakkındaki literatüre, 2015-2022 dönemi ise yazarın kampüsteki deneyimlerine ve 2022 yılında yaptığı kampüs incelemesine ve fotoğrafıma çalışmasına dayanmaktadır. Dönemler ve süreçler fotoğraflarla beraber geçmiş tarihli uydu görüntüleri üzerinden karşılaştırılmaktadır. Van YYÜ'nün 40 yıllık yerleşke ve yapı gelişimini inceleyerek kayıt altına alan çalışmanın, hem üniversite tarihi hem de Türkiye'deki yüksek öğretim yapıları hakkında yapılacak mimarlık tarihi çalışmalarına kaynak oluşturması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kampüs tasarımı, eğitim yapıları, üniversite yapıları, modern mimarlık, mimarlık tarihi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Makale Bilgisi | Article Information

Makale Türü / Article Type:

Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Date Received: 15/09/2022

Kabul Tarihi / Date Accepted: 11/11/2022

Yayın Tarihi / Date Published: 31/12/2022

Atf: Özyıldırım, G. (2022). Geçmişten günümüze Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi yerleşkesi ve yapılarının mimari gelişimi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 58, 190 - 217

Citation: Özyıldırım, G. (2022). Architectural development of Van Yüzüncü Yıl University campus and buildings from past to present. *Van Yüzüncü Yıl University the Journal of Social Sciences Institute*, 58, 190 - 217

Abstract

Studies to establish a university in Van started in the first years of the Republic but the university was officially established in 1982, under the name Yüzüncü Yıl University (YYU). In its early development phase, the university administration foremost aimed to bring together qualified academic and administrative staff, recruit talented students, design an appropriate curriculum and research programs, and build the necessary spaces to accommodate education efficiently. This study records the physical and architectural development of the 40-year-old campus of Van YYU and aims to examine the architectural development of the campus and buildings since its first establishment, and to provide a documentation for further research on both university history and architectural history. It examines the foundation studies, as well as the developments afterwards in 10-year period. It refers to the studies and publications on the history of Turkish universities, Van YYU university catalogs and legal developments for the pre-establishment and foundation phase. The information given for the period 2000-2010 is based on the campus survey and photographic documentation made by the author; the period between 2010-2015 relies on the publications of Van Earthquakes, and the period of 2015-2022 is based on the author's campus experiences and the photographic survey she made in 2022. The phases are illustrated and compared with photographs and past satellite images.

Keywords: Campus design, educational buildings, university buildings, modern architecture, architectural history, Van Yüzüncü Yıl University

Giriş

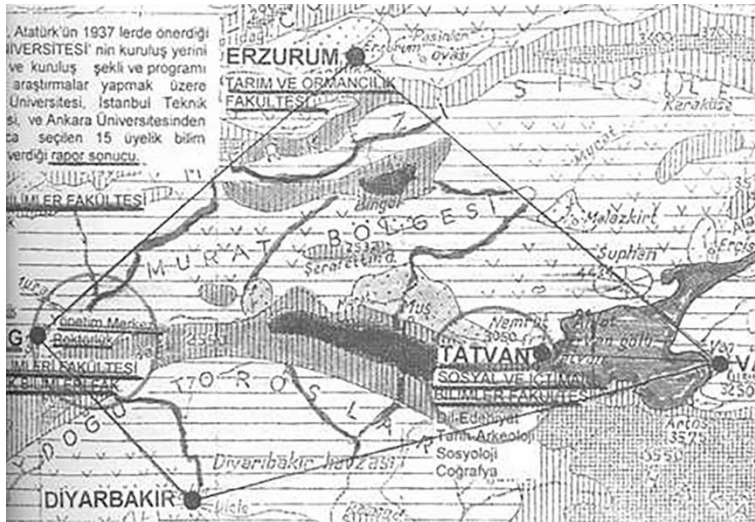
Van'da Üniversite Kuruluş Süreci, Doğu Üniversitesi Projesi ve Yer Seçim Kararları

Cumhuriyetin ilk yıllarında, üniversite düzeyinde eğitim sadece İstanbul'da verilmekteyken, Atatürk bu eğitimin Anadolu'ya yayılmasını, batıda İstanbul, ortada Ankara, doğuda Van olmak üzere üç üniversite merkezi kurulmasını istemiştir. Van'daki ilk tespitleri yapmak üzere 1927 yılında Mili Eğitim Bakanı Mustafa Necati Bey görevlendirilmiştir. 1928 yılında Atatürk, öğretmen Ferit Nuri (Kuran) Beyi, kurulması tasarlanan üniversitenin çekirdeğini oluşturmak üzere mevcut bir ortaokulun liseye dönüştürülmesi için görevlendirmiştir. Atatürk, 1937 ve 1938 yıllarındaki TBMM açılış konuşmalarında, İstanbul, Ankara ve Van olmak üzere üç üniversite merkezi kurulması hedefinden bahsetmiş, doğuda kurulacak üniversitenin yerini “Van Gölü sahillerinin güzel bir yerinde” ifadesiyle işaret etmiştir. Hastalığı nedeniyle katılamadığı 01.11.1938 tarihli meclis toplantısındaki bu son konuşması, kendi adına okutulmuş, bu konuşmadan 9 gün sonra vefat ettiği için de “Van'da bir üniversite kurulması” konusu Atatürk'ün vasiyeti olarak yıllarca dile getirilmiştir.

1950 yılına gelindiğinde, ikisi İstanbul'da birisi Ankara'da olmak üzere, Türkiye'de sadece üç üniversite vardır. Cumhurbaşkanı Celal Bayar 1950 yılındaki TBMM açılış konuşmasında, Atatürk'ün “doğu üniversitesi” projesini yeniden gündeme getirmiştir. Projeyi hayata geçirmek üzere mevcut üç üniversiteden beşer bilim insanı seçilerek, 15 kişilik bir komisyon oluşturulmuştur. Aralarında, tarihçi ve sosyolog Afet İnan ve mimar Kemal Ahmet Aru gibi isimlerin de bulunduğu bu komisyon, merkezi Van Gölü sahilinde, destekleyici birimleri ise çevre illerde olacak şekilde kurulacak bir üniversitenin etüdünü yapmak için doğu illerinde inceleme gezileri yapmış ve bir rapor hazırlamıştır (MEB, 1952). Bu geziler sırasında oluşturulan bir haritanın, Aru arşivinden elde edilen kısmi bir görüntüsü, Şekil 1'de gösterilmektedir (İTÜ, 2022). Bu haritada, Van, Tatvan (Bitlis), Elâzığ, Diyarbakır ve Erzurum'un işaretli olduğu görülmektedir.

Şekil 1

1951-1952 Doğu Üniversitesi Heyeti Raporu kapsamında hazırlanmış, Prof. Kemal Ahmet Aru arşivinden bir çizim.

Kaynak: İTÜ, 2012.

25.02.1953 yılında 6059 sayılı “Doğu Üniversitesi Kuruluş Hazırlıkları Hakkında Kanun” yayımlanmıştır. 1954 yılında 6373 sayılı “Doğu Vilayetlerimizde Kurulacak (Atatürk Üniversitesi) İnşaatı İçin Gelecek Yıllara Sari Taahhütlere Girişilmesi Hakkında Kanun” çıkarılmıştır. Bu kanunda, Atatürk'ün vasiyeti olarak bilinen doğu üniversitesinin adı “Atatürk Üniversitesi” olarak geçmiş ancak üniversite kurma çalışmaları Erzurum kentine odaklanmıştır. 12.03.1955'te Erzurum'un kurtuluşunun 37. yıl dönümü kutlanmalarında, Atatürk Üniversitesi'nin Erzurum'da kurulacağı ilan edilmiştir

(Atatürk Üniversitesi, 2022) ve 31.5.1957 yılında kurulmuştur. 1966 yılında Diyarbakır'da Ankara Üniversitesi'ne bağlı Tıp Fakültesi kurulmuştur. 1973 yılında kurulan Dicle Üniversitesi (o günkü adıyla Diyarbakır Üniversitesi) ikinci kurulan doğu üniversitesi olmuştur. Üçüncü doğu üniversitesi Elazığ'da 1975 yılında kurulan Fırat Üniversitesi olmuştur. Tüm bu süreçte, ilk kurulması beklenen Van'daki üniversitenin kurulması ertelenmiştir. Van'da üniversite kurmaya yönelik ilk somut adım, 1975 yılında Atatürk Üniversitesi bünyesinde Erzurum'da kurulan Van Fen-Edebiyat Fakültesi olmuştur.

1957 yılında kurulan Atatürk Üniversitesi'nin kampüsü için hazırlıklar çok daha öncesinden başlamıştır. 1954 yılında Amerika'daki Nebraska Üniversitesi'nden gelen bir heyet, Erzurum'da incelemelerde bulunmuştur. İncelemenin ardından, Atatürk Üniversitesi'nin kurulmasını planlamak ve gerçekleştirmek üzere bir Türk-Amerikan Karma Komitesi kurulmuştur (Atatürk Üniversitesi, 2022). Üniversite kampüsü için 1955 yılında uluslararası mimari proje yarışması düzenlenmiştir. Yarışmada birincilik ödülünü kazanan Enver Tokay, Hayati Tabanlıoğlu, Ayhan Tayman, Behruz Çinici grubunun master planı uygulanmıştır (Şekil 2-a). Üniversitede yapılacak çok sayıda binanın mimari projesini elde etmek üzere mimari proje yarışmaları yöntemi izlenmiş, bu projeler dönemin önemli mimarlık dergileri olan "Arkitekt" ve "Mimarlık" dergilerinde yayımlanmıştır.

Aynı dönemde, 1956 yılında Ankara'da Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) kurulmuştur. Üniversite yerleşkesi olarak kent dışında büyük bir arazi ayrılmıştır. Ancak henüz yerleşkesi olmayan üniversitede eğitim Ankara merkezde, henüz inşaat halinde olan yeni TBMM binaları bahçesinde geçici olarak inşa edilen barakalarda başlamıştır. Bu süreçte ilki 1960, ikincisi 1961 yılında olmak üzere iki kampüs planlama yarışması açılmıştır. ODTÜ bir kampüs üniversitesi konsepti ile kurulan ilk üniversite olmakla beraber, kampüsünün tasarlanması Atatürk Üniversitesi'nden sonra olmuştur. 1961'de düzenlenen yarışmada Altuğ Çinici ve Behruz Çinici tarafından hazırlanan proje birinci seçilmiştir (Şekil 2-b). Yarışma şartnamesi gereği, master plan kapsamında yapılması öngörülen ilk üç bina, Mimarlık Fakültesi ve iki yurt binasının projeleri de Çinici grubuna tasarlattırılmıştır. Dönemin ODTÜ rektörü Kemal Kurdaş, ilk üç binanın proje ve uygulama süreçlerinden çok memnun kalmış, yeteneği ve çalışma disiplini bakımından övgüyle bahsettiği Çinici grubuna, kampüsün geri kalan binalarının da tasarlanması işini vermiştir. Kurdaş, yeni yapılan her projenin ilk yapılan Mimarlık Fakültesi binası ile uyumlu olmasını istenmiştir. Dönemin brütalist modern mimarlığının önemli ürünlerinden olan ilk binalar ile uyumlu gelişen kampüsün genel mimarisi de kimlikli ve nitelikli bir dokuya dönüşmüştür. Bu süreçte Çinici grubunun kampüs için tasarladığı çok sayıda bina projesi, yine dönemin mimarlık dergilerinde yayımlanmıştır. Atatürk Üniversitesi yarışmasında, birinci olan ekibin üyeleri arasında olan Behruz Çinici, bu süreçte Atatürk Üniversitesi'ndeki tasarım tecrübesini eleştirel bir gözle değerlendirmiş ve ortaya çıkan problemlerin ODTÜ'de tekrar etmemesi için çözümler geliştirmiştir.

İkinci doğu üniversitesi olarak 1973 yılında kurulan Dicle Üniversitesi'nin kampüs projesi de kuruluşundan önce 1970 yılında düzenlenen ulusal bir mimari proje yarışması ile elde edilmiştir. Yarışmada birincilik ödülünü, doğuda kurulacak üniversite projesi için incelemelerde bulunmak üzere 1951 yılında kurulan komisyonda yer alan Kemal Ahmet Aru'nun, Yıldırım Sağlıkkova, Yalçın Sağlıkkova ve Emre Aru ile beraber tasarladığı proje almıştır (Şekil 2-c). Proje, Diyarbakır'ın iklimi ve geleneksel avlulu konut dokusu dikkate alınarak şekillendiği tahmin edilen, ortası avlulu, kare planlı bir modül şeklinde tasarlanan fakülte binalarının, birbirlerine gridal düzende eklenerek gelişmesinden oluşmakta, belli başlı yönetim ve sosyal binalar dışında tüm fakülte binalarının aynı modülde tekrarını önermektedir. Dolayısıyla, ilerleyen süreçte mimarlık dergilerinde kampüsü hariç, Dicle Üniversitesi'nin yeni binalarının tasarımına dair yayınlara rastlanmamıştır. Kampüsün mevcut durumunda ise, bu gridal düzenin tam olarak takip edilmediği, kare planlı modüllerin, bazı binalarda tam kare olarak, bazılarında ise "U", "L", "I" gibi formlarda kısmen inşa edilmiş olduğu görülmektedir.

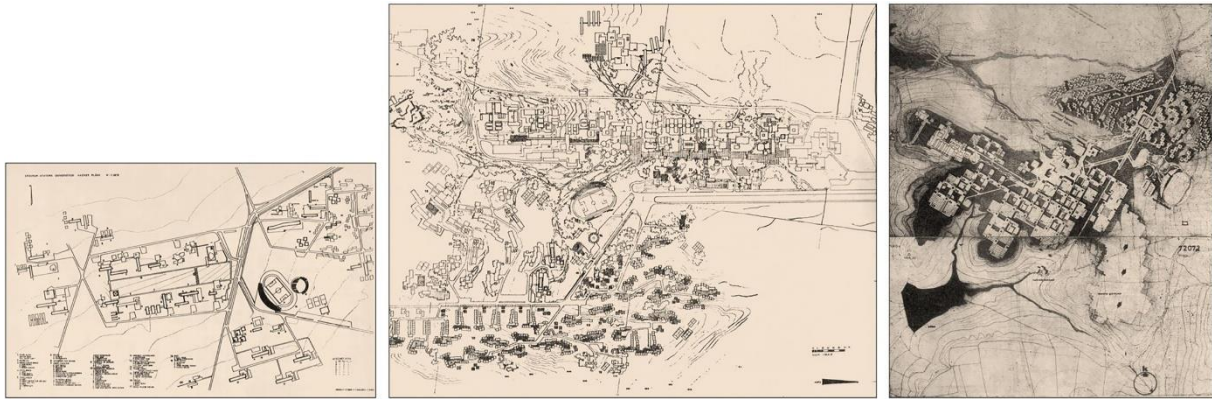
Yukarıdaki üç üniversite örneğine bakıldığında, üniversitelerin kuruluşunda ve hatta öncesinde kampüs ve binalara çok önem verildiği, başta vaziyet planları olmak üzere, projelerin yarışmalar yolu ile temin edildiği ve elde edilen nitelikli kampüs ve binaların dönemin mimarlık dergilerine sıklıkla yer aldıkları görülmektedir. 1978 yılına gelindiğinde, Türkiye'deki toplam üniversite sayısı 19 olmuştur. 1981 yılında YÖK'ün kurulmasının ardından, 20.07.1982'de 41 sayılı kanun hükmünde

kararname ile 8 yeni üniversite kurulmuş, bu üniversitelerden birisi de Van'da kurulan Yüzüncü Yıl Üniversitesi (YYÜ) olmuştur. Kuruluş hazırlık aşamaları, 1981 yılında Atatürk'ün doğumunun 100. yılı kutlamalarına denk geldiği için Atatürk'ün vasiyeti olan üniversitenin kuruluş kararındaki ismi de "Yüzüncü Yıl" olmuştur. YYÜ'nün 1982 yılına kadarki kuruluş süreci Şekil 3'teki şemada özet olarak sunulmaktadır. Türkiye genelindeki üniversitelerin sayıları ve konumları da Şekil 4 ve Şekil 5'te özetlenmektedir.

Şekil 2

Yarışma ile elde edilen kampüs vaziyet planları:

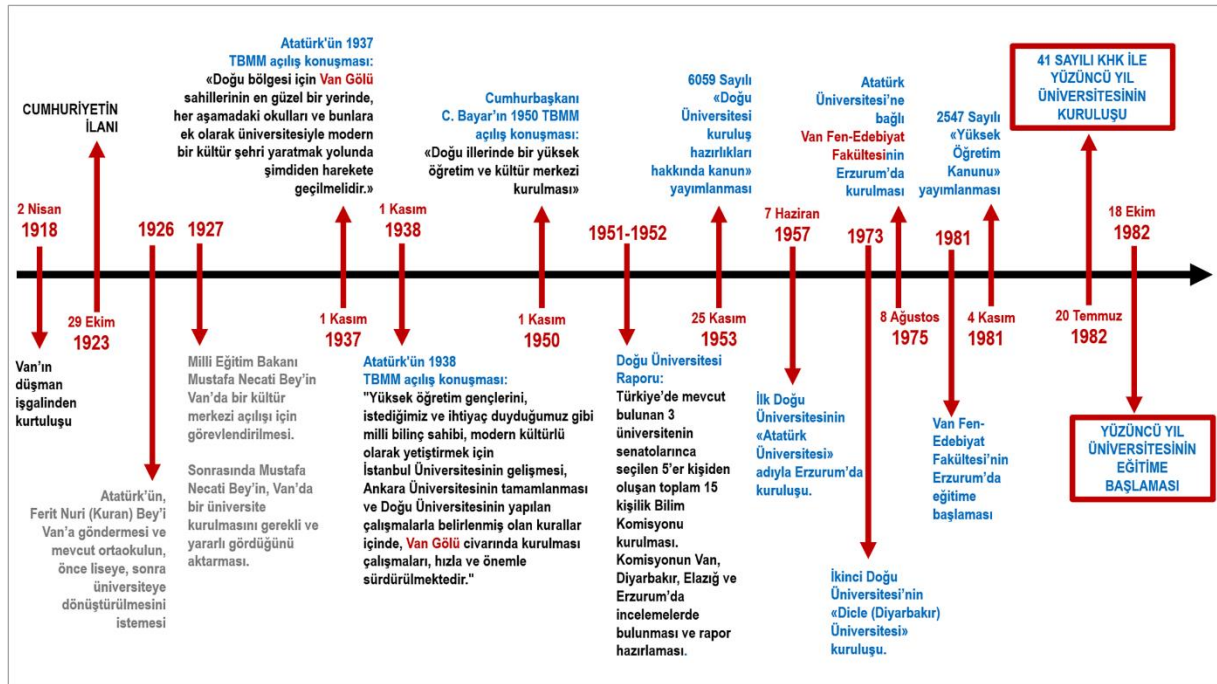
a) Erzurum Atatürk Üniversitesi vaziyet planı (1955 yılındaki yarışma sonunda birinci ödül, E. Tokay, H. Tabanlıoğlu, A. Tayman, B. Çinici, b) Orta Doğu Teknik Üniversitesi vaziyet planı (1961 yılındaki yarışma sonunda birinci ödül, Altuğ Çinici ve Behruz Çinici), c) Dicle (Diyarbakır) Üniversitesi vaziyet planı (1970 yılındaki yarışma sonunda birinci ödül, Kemal Ahmet Aru, Yıldırım Sağlıkova, Yalçın Sağlıkova, Emre Aru).

Kaynak: a) Tokay, E. vd. (1966), b) Çinici, B. & Çinici A. (1967), c) Arkitekt (1971).

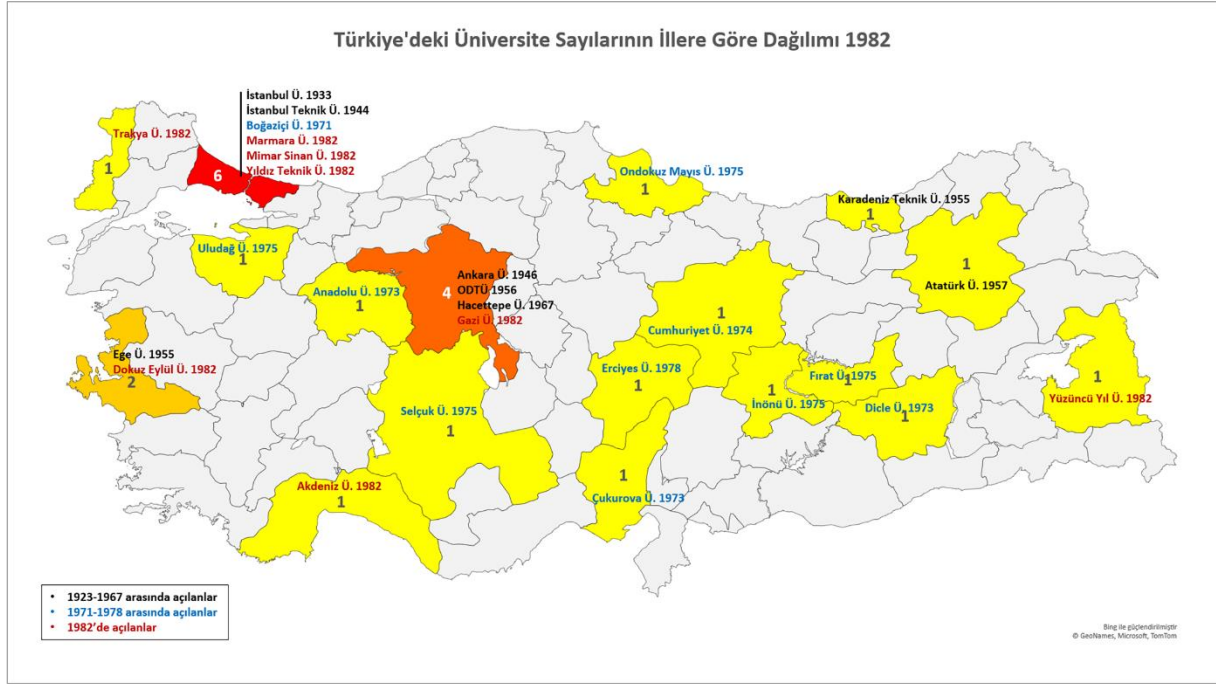
Şekil 3

Van YYÜ kuruluş çalışmalarını ve kuruluşunu etkileyen önemli olayları gösteren tarih şeması.

Şekil 4

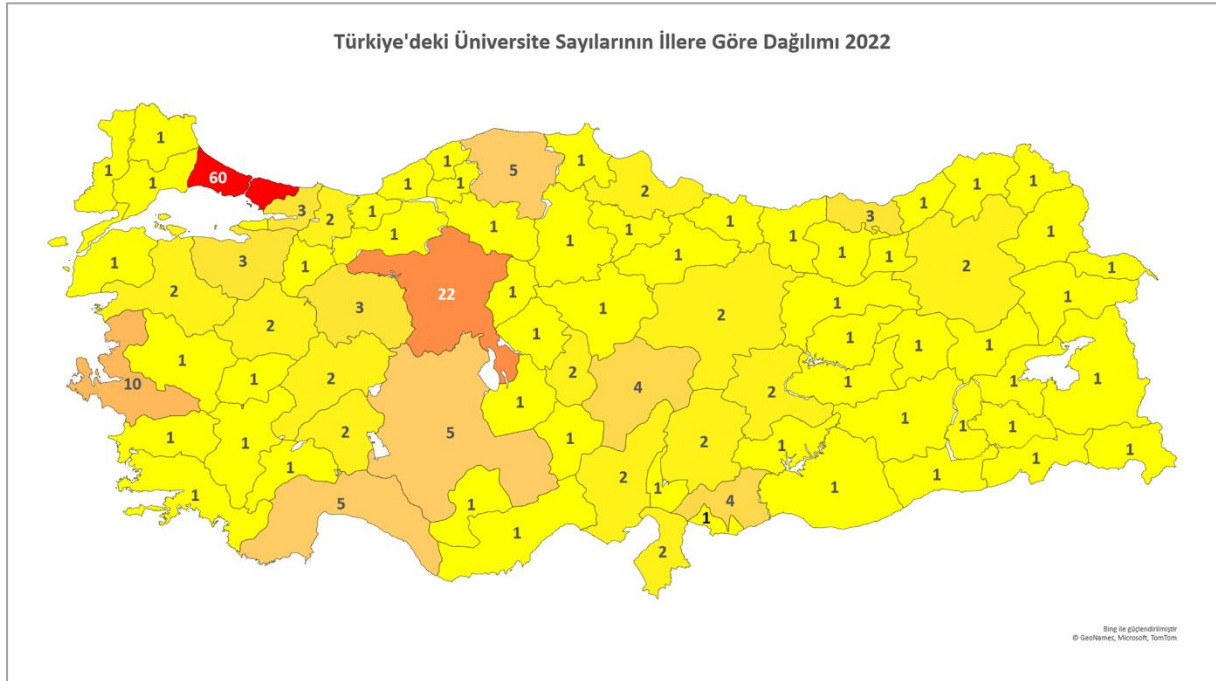
Türkiye’de üniversite sayılarının illere göre dağılımı, 1982.

Kaynak: YÖK Atlas verileri yazar tarafından excel ile 2022 Türkiye haritasına işlenmiştir.

Şekil 5

Türkiye’de üniversite sayılarının illere göre dağılımı, 2022.

Kaynak: YÖK Atlas verileri yazar tarafından excel ile 2022 Türkiye haritasına işlenmiştir.

1. 1980'li Yıllar: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nin Kuruluşu ve İlk Yapıları

1.1. Kampüs Öncesi Dönem

1927 yılında başlayan Van'da üniversite kurma çalışmaları, yaklaşık 55 yıl sonra meyvesini vermiştir. İlgili kararnamede (20.07.1982 tarih, 41 sayılı kanun hükmünde kararname) YYÜ'nün kuruluşunu oluşturan ilk dört birim şu şekilde tanımlanmıştır:

- Atatürk Üniversitesi Van Fen-Edebiyat Fakültesinin adının ve bağlantısının değiştirilmesiyle oluşturulan ve rektörlüğe bağlanan FEN-EDEBİYAT FAKÜLTESİ,
- Rektörlüğe bağlı olarak yeni kurulan ve VETERİNER FAKÜLTESİ, ZİRAAT FAKÜLTESİ,
- Rektörlüğe bağlı olarak yeni kurulan SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ, FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ,
- Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Van Eğitim Enstitüsünün adının değiştirilmesi ile oluşturulan ve rektörlüğe bağlanan EĞİTİM YÜKSEKOKULU.

Van YYÜ'nün kuruluşunun öncesinde, Van'da eğitim vermekte olan önlisans düzeyinde bir eğitim enstitüsü olduğu anlaşılmaktadır. Atatürk'ün 1928 yılında öğretmen Ferit Nuri (Kuran) Beyi Van'da görevlendirerek, mevcut bir ortaokulu liseye dönüştürüp, kurulması tasarlanan üniversitenin çekirdeğini oluşturması talebi (YYÜ, 1985), o günlerde tamamlanamamış olsa da 1982 yılında üniversite kurulurken benzer bir sürecin devam ettiği görülmektedir. Yukarıdaki "d" maddesinde belirtilen "Van Eğitim Enstitüsü", Van'da 1965 yılında kurulan "Yatılı Kız Öğretmen Okulu"na dayanmaktadır. Bu okul, ilkokul ve ortaokul mezunlarından sınavla öğrenci olarak 6 yıllık eğitim veren bir okul iken, 1972 yılında eğitim süresi 7 yıla çıkmış, 1975 yılında öğretmen lisesine dönüştürülmüş ve beraberinde ilkokullar için sınıf öğretmeni yetiştiren iki yıllık "Van Eğitim Enstitüsü" açılmıştır. Öğretmen lisesi 1978 yılında kapatılarak Bingöl Öğretmen Lisesi'ne nakledilmiştir. Van Eğitim Enstitüsü ise 1982 yılına kadar iki yıllık önlisans düzeyinde eğitim vermeye devam etmiştir (YYÜ, 1985). YYÜ kurulunca "Eğitim Yüksekokulu" adı altında binalarıyla beraber üniversite bünyesine katılmıştır. Böylece, Van kent merkezindeki Kazım Karabekir Caddesi üzerinde bulunan eski Yatılı Kız Öğretmen Okulu binası, 18.10.1982 tarihinde YYÜ'de eğitimin başladığı ilk bina olmuştur (Şekil 6-a). Binanın yeri, günümüzde halk arasında "Eski Araştırma Hastanesi yeri" olarak tarif edilen, 2011 Van depremleri sonrasında yıkılan eski Van YYÜ Tıp Fakültesi Araştırma Hastanesi'nin bulunduğu yerdir (Alp, 2022).

Yukarıda "a" maddesinde belirtilen "Van Fen-Edebiyat Fakültesi", Milli Eğitim Bakanlığı Yükseköğretim Kurulu kararı uyarınca ilk olarak 08.08.1975 tarihinde Erzurum'da Atatürk Üniversitesi bünyesinde kurulmuştur. Ancak fakültenin eğitime başlaması, Van'da üniversitenin açılma sürecinin hızlandığı 1981-1982 öğretim yılında gerçekleşebilmiştir. İlk olarak "Matematik Bölümü" ve "Biyoloji Bölümü"ne öğrenci alınan fakültedeki eğitim Erzurum'da başlamıştır. Birinci eğitim yılının ardından fakülte, artık kurulmuş olan YYÜ'nün bünyesine geçmiştir ancak öğrencilerin Van'da eğitime başlaması bir dönem sonra olmuştur (YYÜ, 1985). Bu bir dönemlik gecikmenin, Van'da eğitim verecek akademik kadronun ve gerekli mekanların (derslik, laboratuvar, yurt vb.) oluşturulmasından kaynaklanan bir gecikme olduğu tahmin edilebilir. İlk Rektör Prof. Dr. Hakkı Atun (1985), bu durumu şöyle açıklamıştır: "İlk yarıyılıda tahsisat, öğretim ve idare elemanı (dekan dahil) noksanlığı ile dersane, yurt, ısınma, mutfak, yemekhane vb. sorunlarımız olduğu için, Fen-Edebiyat Fakültemizin Matematik ve Biyoloji Bölümlerine 35'er öğrenci alınarak, Atatürk Üniversitesinde öğrenime devam edilmesi zorunda kalınmıştır". Geçen bir dönemlik süre içerisinde noksanların bir kısmı giderilmeye çalışılmış, mekân için Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı (SSYB) tarafından Edremit'te yeni yapılan ama henüz kullanılmaya başlanmamış Edremit Göğüs Hastalıkları Hastanesi binası talep edilmiştir. 1983 yılında Bakanlık ile yapılan bir protokolle hastane binası beş yıllık bir süre için YYÜ'ye devredilmiştir (YYÜ, 1985). 22.12.1982 tarihinde Fen-Edebiyat Fakültesi öğrencilerinin Erzurum'dan nakli sağlanmış ve 02.04.1983'te Edremit'teki binada eğitime başlamıştır (Şekil 6-b).

Şekil 6

Van YYÜ'nün 1982-1985 döneminde kullandığı, Van merkez ve Edremit'teki ilk binaları ve yurtları: a) Van merkez Kazım Karabekir Caddesi'ndeki Eğitim Yüksekokulu, b) Edremit'teki YYÜ binası, c) Erkek öğrenci yurdu, d) Kız öğrenci yurdu.

Kaynak: YYÜ (1985).

“Ziraat Fakültesi” ve “Veteriner Fakültesi”, YYÜ ile beraber kurulmuştur. Bu fakültelere öncelik verilmesinde, YYÜ'nün coğrafi olarak en yakınındaki üniversite olan Atatürk Üniversitesi'ndeki köklü ziraat ve veterinerlik eğitiminin, kurumsallaşma ve akademik kadro oluşturma sürecinde destek olabileceği düşüncesi muhtemeldir. Ayrıca, Türkiye genelinde tarım ve hayvancılığın en önemli geçim kaynaklarından olması ve Van'ın (başta küçük baş olmak üzere) önemli bir hayvancılık merkezi olmasının da bu kararda etkili olduğu tahmin edilebilir. Nitekim, Van'da bu alanda üniversite öncesi mesleki eğitim, Van Tarım Meslek Lisesi'nin (diğer bilinen adıyla Ziraat Okulu) kuruluş tarihi olan 1967 yılına kadar dayanmaktadır. 1983-1984 öğretim yılında Veteriner Fakültesi 37 öğrenci alarak, Ziraat Fakültesi de Bitki Koruma Bölümüne 51 öğrenci alarak ilk eğitimlerine başlamıştır. Veteriner Fakültesi ilk yarıyılı Kazım Karabekir Caddesi'ndeki Eğitim Yüksekokulu yanında bulunan Melikşah Kız Öğrenci Yurdunun bir katında eğitime başlamıştır (Çamaş, 1990) (Şekil 6-c&d). İkinci yarıyılı ise Edremit'teki SSYB hastane binasına taşınılmış ve 1986-1987 öğretim yılının ilk yarıyılına kadar eğitim bu binada verilmiştir. Ziraat Fakültesi'nin ilk yılları hakkında yazılı bir bilgiye ulaşılamamıştır ama Veteriner Fakültesi ile benzer bir süreci takip ettiği tahmin edilmektedir.

YYÜ'nün kuruluş kararının yer aldığı 20.07.1982 tarihli 41 sayılı kanun hükmünde kararname, bazı değişikliklerle 30.03.1983 yılında 2809 sayılı “Yükseköğretim Kurumları Teşkilat Kanunu” olarak yürürlüğe girmiştir. Bu kanunla YYÜ'de, ilk kuruluş kararındaki birimlere ilave olarak, “Hakkari Meslek Yüksekokulu (Hakkari MYO)” açılmıştır. YYÜ 1985 kataloğunda, okulun bölgenin ihtiyaç duyduğu ara insan gücünün yetiştirilmesi için eğitim vereceği ve ilk olarak elektrik, inşaat, motor ve el sanatları bölümlerinin açılmasının planladığı belirtilmiştir. Hakkari il merkezinde kurulması istenen Hakkari MYO için bina aranırken, inşaatı tamamlanmak üzere olan Çocuk Yetiştirme Yurdu binası uygun bulunmuş, Hakkari Valiliğinin başvurusu ile binanın Milli Eğitim Bakanlığından YYÜ'ye devri gerçekleşmiştir. Ancak YYÜ 1985 kataloğunda, binada yapılan teknik incelemede “içine girilemez” raporu verildiği için binanın kullanılmadığı ve eğitime başlanılmadığı belirtilmektedir. 1984 yılında YYÜ'nün bina durumu da şu şekilde belirtilmektedir:

- MEB Eğitim Enstitüsü ile devralınan 1 okul binası, 1 yurt binası, 1 spor salonu, 2 lojman,
- SSY Bakanlığından 5 yıl için devralınan Edremit Göğüs Hastalıkları Hastanesi,
- Kızılay Genel Müdürlüğünden kiralanılan 1 kız yurdu,
- Hizmet binası olarak kullanılan 14 daire,
- Hakkari'de MEB'den devralınan 1 çocuk yetiştirme yurdu (Atun, 1984-a).

YYÜ 1985 kataloğunda, “üniversitemiz halen şehir merkezi ve Edremit'teki binalarında faaliyet göstermektedir” diye belirtilmiştir. “Merkez bina” olarak adlandırılan Kazım Karabekir Caddesi'ndeki binada (Şekil 6-a) rektörlük birimleri, enstitüler, Eğitim Yüksekokulu, kütüphane ve öğrenci yurtlarının yer aldığı, fakültelerin ise Edremit binasında (Şekil 6-b) faaliyet gösterdiği belirtilmektedir (YYÜ, 1985). Yani Edremit binasını, Fen-Edebiyat Fakültesi, Ziraat Fakültesi ve Veteriner Fakültesi ortak kullanmıştır. Merkez binada yer alan kütüphane ise 1983 yılında “hem üniversitenin hem de Van yöresinin bütün yayın, bilgi, doküman ve araştırma ihtiyacını karşılamak üzere kurulmuştur” ve haftanın her günü açık olacak şekilde hizmet vermiştir. Eğitim Yüksekokulu'ndan devredilen kitaplıkla ilk koleksiyonunu oluşturan kütüphane için yurt içindeki

üniversitelerden kitap ve süreli yayın talep edilmiş, yurtiçi ve yurtdışı bağışlarla kısa sürede 11.000 kitaplık koleksiyona ulaşılmıştır (YYÜ, 1985).

YYÜ 1985 kataloğu, öğrenci bilgilerini de ayrıntılı olarak aktarmaktadır. Bu verilere göre 1984-1985 öğretim yılında, 400'ü Eğitim Yüksekokulu'nda olmak üzere, toplam 704 öğrenci yeni kayıt yaptırmıştır. Bu öğrencilerin yalnız %20,4'ünün kız öğrenci olduğu görülmektedir. Öğrencilerin geldikleri bölgelere bakıldığında ise, YYÜ'nün sadece Van ve yakın çevresi için değil, tüm Türkiye'nin yükseköğretim ihtiyacı için hizmet verdiği anlaşılmaktadır. Bu oranlar sırasıyla şu şekildedir: %22,3 Doğu Anadolu Bölgesi, %18,4 Karadeniz Bölgesi, %17,2 İç Anadolu Bölgesi, %11,8 Akdeniz Bölgesi, %11,8 Marmara Bölgesi, %10,6 Ege Bölgesi, %7,6 Güney Doğu Anadolu Bölgesi (YYÜ, 1985). Öğrencilerin yalnız 82 tanesi, yani %12'si (ilçe ve köyler dahil) Van'dan gelmiştir. Bu durumda öğrencilerin tamamına yakınının yurt ihtiyacı olduğu, ağırlıklı olarak da erkek öğrenci yurduna ihtiyaç olduğu anlaşılmaktadır. 1984 yılındaki toplam öğrenci sayısı 1265, mevcut yurt durumu ise 700 öğrenci kapasiteli olarak belirtilmiştir (YYÜ, 1985) (Şekil 6-c&d).

1.2. Kampüse Geçiş Dönemi

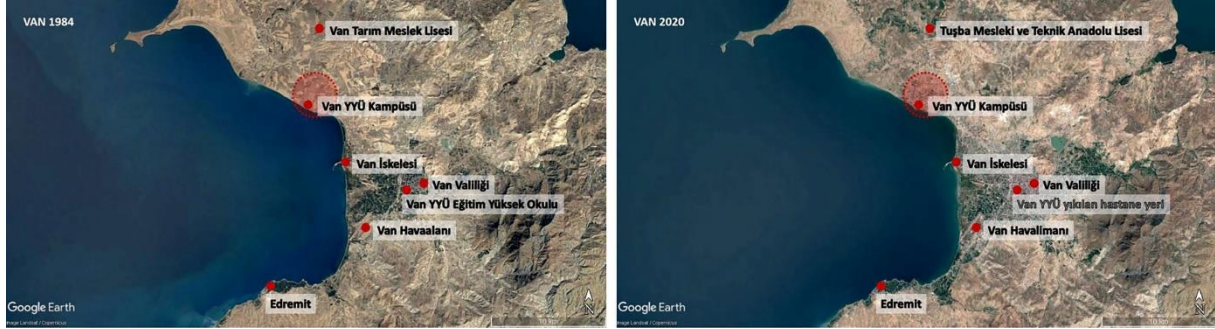
YYÜ kampüsü, Van Erciş yolu üzerinde, Van'a 12 km uzaklıkta, yaklaşık 7.000 dekarlık bir arazi üzerinde konumlanmaktadır (Şekil 7). Üniversitenin kuruluşundan yaklaşık iki yıl sonra, 01.10.1984 tarihinde kampüs temel atma töreni yapılarak, ilk inşaatlara başlanmıştır (YYÜ, 1985). Ancak kampüs için yapılan çalışmaların geçmişi, üniversitenin kuruluşundan öncesine, Atatürk Üniversitesi bünyesinde kurulan Van Fen-Edebiyat Fakültesi dönemine dayanmaktadır. Bu kapsamda Van Gevaş karayolu üzerinde bulunan iki farklı arazinin kampüse uygunluğu hakkında incelemeler yapmak üzere Van Fen-Edebiyat Fakültesi tarafından 1979 yılında bir heyetin görevlendirildiği aktarılmaktadır (Sezen, 2008). Bu arazilerden birincisinin şehir merkezine 30 km mesafede sahil kenarında bir arazi olduğu ancak yapılan incelemelerde zemininin inşaat yapmaya uygun olmadığı belirtilmiştir. Şehir merkezine 22 km ve Edremit'e 12 km mesafede olan ikinci arazi için ise, biraz daha tepede eğimli ve sahilden uzak konumu, zemin yapısının inşaat yapımını zorlaştıracak şekilde sert kaya olması, temiz su, kanalizasyon gibi altyapı oluşturma zorlukları olması gibi hususlar, başlıca dikkat çeken tespitler olmuştur. Heyet, bu iki araziye alternatif olarak, Van-Erzurum karayolu üzerinde, Bardakçı Köyü yakınlarındaki sahil kenarında bulunan alanı da incelemiş ve kampüs arazisi için daha elverişli olduğu tespitinde bulunmuştur (Sezen, 2008). Üniversitenin günümüzdeki yerleşkesi, Zeve Kampüsü adıyla bu arazi üzerinde konumlanmaktadır.

Kampüs arazisi için 1979 yılında yapılan tespitlerde, zemin cinsinin iyi ve altta sıklıkla kum ve çakıldan oluşan uniform bir yapıya sahip olduğu belirtilerek, şu açıklama yapılmıştır: "Gerek kazı kolaylığı ve gerekse homojen karakterde oluşu muhtemel oturmaların yapıların her tarafında aynı ölçüde olması bakımından inşaat mühendisliği açısından en elverişli zemin cinsi olarak kabul edilmektedir". Alanın şehir meskûn mahallerine yakın olması nedeniyle, içme ve kullanma suyu temininin kolay olduğu, kanalizasyona da yakın olduğu belirtilmiştir. Van-Erzurum karayolunda, şehir merkezine 18 km uzaklıktaki "Tarım Meslek Okulu"na kadar elektrik ve telefon hattının mevcut olduğu belirtilerek, bu altyapıların üniversite için de temininin kolay olduğuna işaret edilmiştir (Sezen, 2008). Bu özellikler, kampüs alanında yapılacak binaların, statik, mekanik ve tesisat projelerinin sorunsuz hazırlanması için uygunluğunu gösterirken, arazinin sahil kenarında olması, düz denilebilecek kadar az eğimli olması, gelecekte yeni kurulması planlanan fakülteler için gelişme alanına sahip olması, kampüs fiziksel ve mimari gelişimi açısından önemli potansiyeller olmuştur.

1984 yılında kampüs arazisinin 5.000 dekar kadar olduğu ve Bardakçı Köyü'nden kamulaştırma ile satın alındığı belirtilmiştir. Kampüs alanının güney sınırını Van Gölü sahilinin, kuzeydoğu sınırını ise Van-Erciş karayolunun tanımladığı ancak yolla kampüs arasında 2.000 dekar kadar üniversiteye ait olmayan bir alan olduğu aktarılmıştır (Atun, 1984-b). Günümüzde ise kampüs alanı, bunların toplamı kadar, yani yaklaşık 7.000 dekadır.

Şekil 7

1984 ve 2020 yıllarında, Van YYÜ yerleşkesi ve yakın çevresindeki önemli noktalar.

Kaynak: Googleearth 1984 ve 2020 uydu görüntüleri üzerine yazar tarafından işaretlenmiştir.

1.10.1984 tarihinde yapılan kampüs temel atma töreni, teshin merkezi temelinde yapılmış, aynı gün Fen-Edebiyat Fakültesi inşaatına başlanmıştır. Rektör Atun (1984-b) törende yaptığı konuşmada, kampüste yapılacak inşaatları “Fen-Edebiyat, Veteriner ve Ziraat Fakülteleri, Eğitim Yüksekokulu, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Fen Bilimleri Enstitüsü, lojmanlar, yurt, kütüphane, idare binaları, konferans salonu, sosyal tesis binaları ile bunlara ait altyapı tesisleri” olarak açıklamıştır. Bunun için 5 yıllık bir plan hazırlandığını ve tüm inşaatlar için o günün parasıyla 4.233.000 TL yatırım hesap edildiğini belirtmiştir. Kampüste yapılacak bu inşaatların iki etapta yapılması planlanmış, inşaatına başlanan birinci etap projelerin 1984 yılı programı şu şekilde açıklanmıştır:

- 1) Kampüs altyapısı 1. kısım inşaatı: 4 yılda ikmal edilecektir.
 - a) Teshin merkezi ve bütün binalara gidecek galeriler.
 - b) Dahili yollar
 - c) Elektrik Şebekesi, TEK’in vereceği enerjinin kampüs içi dağıtımı: Trafo merkezleri ve iç dağıtım şebekesinin kurulması.
 - d) Dahili su şebekesi: Su deposu, hidrofor sistemi, su dağıtım şebekesi. (Bu şebeke ısı galerileri içinden geçecektir)
 - e) Kanalizasyon şebekesi: Pis su toplama tesisatı, pis su arıtma merkezi. Bunlardan geçecek pis sular arıtma merkezinde toplanacak ve arıtılan su sulamada kullanılacaktır.
- 2) Fen-Edebiyat Fakültesi inşaatı: 1. kısım 10.200 m² (Atun, 1984-b).

Yukarıdaki açıklamadan, kampüs inşaatlarına başlanırken, kampüs alt yapısı için çalışmalarla başlandığı görülmektedir. Bu ancak bir kampüs planının hazırlanması ile mümkün olabilir. Ancak arşivlerde yapılan araştırmada kampüse ait bir master plana erişilememiş, hatta böyle bir planlamanın hiç yapılmadığı söylenmiştir. Oysa ki Şekil 8-a’da kampüs temel atma töreni konuşması sırasında çekilen fotoğrafta, arka plandaki panoda kampüs projesinin asılı olduğu görülmektedir. Atun (1984-b) konuşmasında, kampüs vaziyet planında “Mühendislik Fakültesi, Tıp Fakültesi ve hastane” binalarının da yer aldığını, ancak bu binaların 5 yıllık programa dahil olmadığını, yörenin gelecek ihtiyacı düşünülerek plana alındığını açıklamıştır. “Mühendislik Fakültesi Teknik Üniversitesinin, Tıp Fakültesi de Sağlık Bilimleri Bölümünün çekirdeğini oluşturacaktır” diye belirtildikten sonra, “bunların dışında, güzel sanatlar ve konservatuvar bölümleri ilave edildiğinde, tam teşekküllü bir üniversite meydana gelecektir” diye eklenmiştir. O gün için sadece üç fakülte, iki yüksekokul ve iki enstitüsü olan üniversitenin, gelecekte kurulması planlanan fakültelerinin de kampüs planına eklendiği anlaşılmaktadır.

ODTÜ, Atatürk Üniversitesi ve Dicle Üniversitesi örneklerinde bahsedilen, kampüs master planı ve hatta sonrasında bazı yapıların projelerinin yarışma ile elde edilmesi yöntemi, maalesef YYÜ’de hiç uygulanmamıştır. ODTÜ’de proje yarışmaları ve inşaat süreçlerinde şehir merkezindeki geçici eğitim yapılarının kullanıldığı, Atatürk Üniversitesi ve Dicle Üniversitesi örneklerinde ise üniversite kurulmadan iki yıl önce bu proje yarışmalarının yapılarak çalışmalara başlandığı

düşünüldüğünde, 55 yıllık hazırlık süreci olmasına rağmen, YYÜ’de böyle bir planlamanın yapılamamış olması düşündürücüdür. Uzun yıllar sonra beklenen kuruluş kararının ardından, hemen üç ay içinde eğitime başlanması ve kısa süreliğine temin edilmiş geçici binalardan bir an önce kampüs yerleşkesine geçilmek istenmesi, en nitelikli proje elde etme biçimlerinden biri olan mimari proje yarışmaları yerine, en hızlı şekilde proje elde etme yoluna gidildiğini düşündürmektedir. Ancak YYÜ kampüsünün ilk proje paftalarına erişilemediği için ilk projelerin niteliği hakkında bir yorum yapılamamaktadır.

Birinci inşaat etabının projeleri 1983 yılında ÜÇME şirketine hazırlanmış, ikinci etap projeler de 1984 yılında aynı şirkete verilmiştir. Şirketin üniversite projesi hazırlamakta uzmanlaşmış olduğu belirtilmiştir. Kampüs inşaatının ise Dilek İnşaat Şirketine ihale edildiği, bu şirketin de üniversite inşasında uzmanlaştığı ve YYÜ’nün firma tarafından inşa edilmekte olan 12. üniversite olduğu belirtilmiştir (Atun, 1984-b) (Şekil 9). Temel atma töreni sırasında, “üniversite inşaatını kusursuz, tam ve mükemmel olmasına azami dikkat sarf edilecektir” diyen Atun (1984-b), “üniversitemizin, sadece bilinen fonksiyonlarını icra eden yapılar değil, çevre için örnek teşkil edecek tarihi bir eser olmasına ve bu yörede gelmiş-geçmiş medeniyetler zincirine, Cumhuriyet döneminin eklediği görkemli bir halka olmasına özen gösterilecektir” diyerek üniversite yapılarının önemini vurgulamıştır. Bu açıklamada, üniversite yapılarının, kentin örnek oluşturacak önemli yapılarından olması gerektiği, kentin mimarlık tarihi içerisinde geri dönüp bakıldığında (bu yazıda 1980’lere bakıldığı gibi), kendi döneminin önemli eserleri niteliğinde olması gerektiği şeklinde yorumlanabilecek, mimari açıdan doğru bir tespit yapılmıştır. Kampüs inşaatlarının başlamasından sonra, önceden tarım arazisi olan ama neredeyse hiç ağacı olmayan kampüsün (Şekil 9-b&c) ağaçlandırılması için de çalışmalar başlatılmış, fidan dikimi için ağaç bayramı düzenlenmiştir (Şekil 8-b).

Şekil 8

Van YYÜ’nün 1982-1985 dönemi faaliyetlerinden çeşitli fotoğraflar: a) Rektör Prof. Dr. Hakkı Atun’un 01.10.1984 tarihindeki yeni yerleşim yeri (kampüs) temel atma töreni konuşması ve arka panoda kampüs vaziyet planı, b) ağaç dikme töreni, c) 14 Haziran 1985 Fen-Edebiyat Fakültesi ilk mezuniyet töreni.

Kaynak: YYÜ (1985).

Şekil 9

Van YYÜ’nün 1982-1985 döneminde kampüs alanı ve inşaatları.

Kaynak: YYÜ (1985).

Atun (1984-b) temel atma töreni konuşmasında, Ziraat ve Veteriner Fakültelerinin uygulama alanı olarak bir çiftlik olması gerektiğini ancak (o gün için 5.000 dekar olan) kampüs vaziyet planında bu çiftliğin gösterilemediğini, bunun için ayrı bir yer bulunması ve bir plan hazırlanması gerektiğini ifade etmiştir. Böyle bir çiftliğin meydana getirilmesinin uzun bir zaman alacağını, ancak Ziraat ve Veteriner Fakültesinin ikinci sınıfa geçmiş olan öğrencilerinin, hazır bir çiftlikte uygulamaya başlamak zorunda olduklarını belirtmiştir. Öneri olarak birkaç km ilerideki Tarım Meslek Lisesi tesislerinin öğrencileri ve personeli ile YYÜ'ye devredilmesini dile getirmiştir. Böylece lisenin bütün işlevleri eksiksiz olarak yerine getirilirken, her iki fakültenin eksikliğinin de süratle karşılanmış olacağını açıklamıştır (Atun, 1984-b). Sonraki süreçte böyle bir uygulamanın yapılıp yapılmadığına dair yazılı bir kaynağa ulaşılamamıştır.

Kampüse geçiş süreci başlamadan önce, YYÜ ilk mezuniyet törenini, kuruluşundan bir yıl sonra 30.07.1983 tarihinde Eğitim Yüksekokulu'nda, Kazım Karabekir Caddesi'ndeki merkez binada yapmıştır (Şekil 8-c). Fen-Edebiyat Fakültesi ise ilk öğrencilerini, (Erzurum'daki 1,5 yıllık eğitimlerinin ardından) YYÜ'nün kuruluşundan üç yıl sonra 14.06.1985 tarihinde Edremit'teki yapıda mezun etmiştir. Ancak sadece beş yıllık protokolle kullanılmakta olan Edremit'teki yapı, zamanı gelince boşaltılmıştır. Veteriner Fakültesi, 1986-1987 öğretim yılı başında kampüste öğrenci yurdu olarak inşa edilen prefabrik binalara taşınmış ve ilk mezunlarını bu prefabriklerde vermiştir. Ziraat Fakültesi için yazılı bir kaynağa ulaşılamamıştır ama yine Veteriner Fakültesi ile benzer süreci takip ettiği tahmin edilmektedir.

Çamaş (1990), dekanı olduğu bu dönemde Veteriner Fakültesi'nin kampüse taşınma süreciyle ilgili bazı problemlerden şöyle bahsetmiştir: “Öğretim üyesi teminindeki güçlük yanında, yeterli altyapı olmadığı için başlangıçta sık sık su, elektrik, kanalizasyon ve ısınma sorunları ortaya çıkmıştır. Öte yandan şehir merkezine uzak oluşu ulaşım sorununu beraberinde getirirken, yurtlarla iç içe bulunuşu nedeniyle de zaman zaman güvenlik sorunları olmuştur”. Her türlü güçlüğü rağmen eğitimin aksatılmadan yürütüldüğünü, 1987-1988 öğretim yılı ikinci yarısında, Fen-Edebiyat Fakültesi için inşa edilen kampüsteki yeni binanın bir bölümüne geçici olarak yerleştiklerini belirtmiştir. Çamaş 1990 tarihli yazısında, halen kendilerine ait bir fakülte binasının olmadığını, kampüste kendileri için yapılacak bina inşaatının 1991 yılına ertelendiğini ifade etmiştir. Ancak DPT'den sağlanan teknolojik bir proje ile 5.000 kanatlık bir kümesin 1990 yılında yapımının tamamlandığını ve şehir merkezinde kendilerine ait bir klinik binasının temelini atıldığını aktarmıştır.

Kampüsün ilk temeli atılan ve ilk yapımı tamamlanan fakülte binası olan Fen-Edebiyat Fakültesi binasını, 1990 yılında Rektörlük, Fen-Edebiyat Fakültesi, Veteriner Fakültesi ve Ziraat Fakültesi'nin ortak kullandığı anlaşılmaktadır (Çamaş, 1990). Bir fakülte için tasarlanan binanın, mezunlarını vermiş dolulukta üç fakülte için yer darlığı oluşturduğu tahmin edilebilmektedir. Çamaş (1990) binadaki derslikler, laboratuvarlar ve odaların, fakülteler arasında uygun şekilde tahsis edilmeye çalışılması ile, yer darlığından kaynaklı sıkıntılarının bir ölçüde giderilmeye çalışıldığını aktarmıştır.

Fen-Edebiyat Fakültesi binası, 1990'lara kadar kampüste tamamlanan tek fakülte binası olsa da Atun'un (1984-b) “çevre için örnek teşkil edecek bir eser olması ve bu yörede gelmiş-geçmiş medeniyetler zincirine, Cumhuriyet döneminin eklediği görkemli bir halka olması” ifadesindeki üniversite yapısı tanıma uyan, döneminin mimari özelliklerini taşıyan ve kampüsün silüetindeki yapılar içerisinde günümüzde bile en nitelikli cephesini oluşturan bir yapı olmuştur. O günkü koşullar içerisinde mekanların minimum boyutlarda tutulduğu, 1976 Van Muradiye depreminin ve soğuk iklim koşullarının getirdiği kaygıyla, taşıyıcı sisteminin ağır ve sık, dış cephe açıklıklarının minimum olması nedenleriyle yapıda bazı iç mekan problemleri olsa da, yapının mekan hiyerarşisi, fonksiyonlarına göre birimlere ayrılıp araziye yayılması, bu yayılma sırasında gün ışığı ve göl manzarasından maksimum sayıda mekanın istifade edebilmesi, üniversitenin ilk yapısı olması nedeniyle anıtsal bir cepheye sahip olması, biçimlenmede bir modern mimarlık ürünü olarak simetriden kaçınılması, strüktürü dış cephede başarıyla bir ritim düzeni halinde yansıtması gibi özellikleri, yapıyı kampüsün en nitelikli mimari yapılarından biri yapmaktadır. Sonradan yapılan ek blok ile binanın havadan “YYU” görünümünü andırmasının, binaya sonradan yakıştırılan mizahi bir özellik olduğu düşünülmekte, ilk projelerine erişilemediği için ilk tasarımcısının kim olduğu, ilk tasarımının nasıl olduğu, uygulama sırasında ve

sonrasında dönüşümler geçirip geçirmediği bilinmemekte, bu nedenle bu kapsamda fazla bir yorum yapılamamaktadır. Binanın

Şekil 10'daki fotoğrafında, bahçesinde bir adet anıt Atatürk heykeli yer aldığı görülmektedir. Bu anıtın, Atun'un 1983 yılındaki ilk mezuniyet töreni konuşmasında, "Bir üniversitenin kurulmasının bu yörede uyandırdığı sevinç, bu üniversitenin kurucularına ve bu günleri hazırlayanlara, bu yöre insanının duyduğu minnet ve şükranı simgeleyecek bir anıt yapılması tasarlanmıştır" şeklinde bahsi geçen anıt olduğu, ancak yeni rektörlük binası yapılıncaya heykelin taşındığı, kaidesinin de kaldırıldığı tahmin edilmektedir.

Şekil 10

Fen-Edebiyat Fakültesi binası, 1995 veya öncesi.

Kaynak: YYÜ (1995).

2. 1990'lı Yıllar: Kampüsün Gelişmesi, Yeni Binaların Tamamlanması

1984 yılında kampüste beş yıllık plan dahilinde yapılması planlanan ancak bir kısmı 1990'lı yıllarda tamamlanabilen ilk binaların fotoğrafları Şekil 11'te gösterilmektedir. Binaların konumu, o dönemlere ait kampüs vaziyet planına erişilemediği için, googleearth güncel haritası üzerinden oranlar esas alınarak çizilen, şematik bir kampüs krokisi üzerinde aktarılmıştır. Bu krokide, "Y" planlı Fen-Edebiyat Fakültesi binası ve önündeki avlulu kare planlı Rektörlük bloğu (YYÜ, 1993), Ziraat Fakültesi, Veteriner Fakültesi ve Eğitim Fakültesi binaları (YYÜ, 1995), yurtlar, lojmanlar, konukevi ile kampüs giriş kapısı yapıları (YYÜ, 1998) fotoğrafları ile birlikte görülmektedir. Bu fotoğraflardan ilk dönem yapılarının, 1980'ler dönemi modern mimarisinin izlerini taşıyan, benzer form, çatı, pencere ve sıva özellikleri ile aynı kampüsün binaları olduğunu anımsatacak şekilde birbirlerine uyumlu yapılar olduğu görülmektedir.

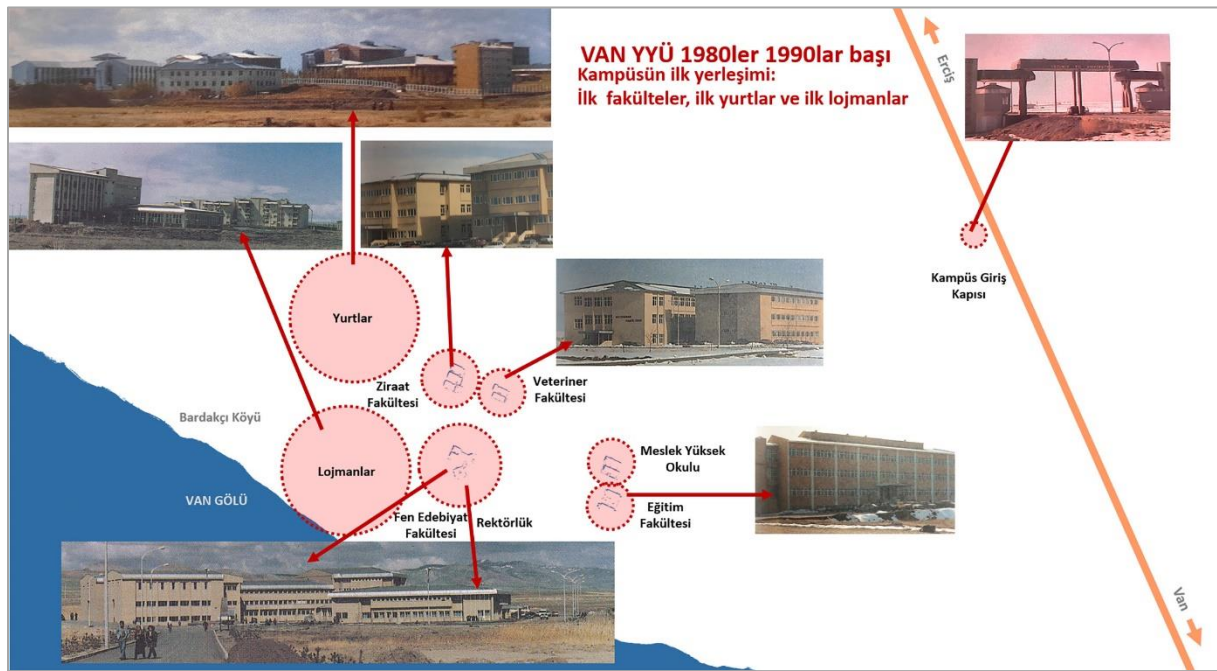
Vaziyet planına ulaşılmasa da binaların konumlanış biçimine bakılarak, yorum yapılabilir. Konaklama birimlerinin mevcut Bardağcı Köyü yerleşimi sınırına dayalı konumlandığı ve kendi içinde ikiye bölündüğü, sahil kenarının lojmanlara ayrıldığı, korunaklı kontrollü geçiş için yüksek duvarlarla çevrili olması gereken yurtların sahilden uzak kısma konumlandığı görülmektedir. Böylece sahilin herkesin erişimine açık hale geldiği, lojmanlar vesilesi ile sahil kenarının 7/24 canlı ve kullanımda olmasının sağlandığı anlaşılmaktadır.

Fen-Edebiyat Fakültesi'nin, FKB dersleri ve sosyal bilimler dersleri ile diğer fakültele de destek olan birimlerin bulunduğu bir bina olarak, fakültelerin merkezinde yer aldığı görülmektedir. O dönemin koşullarında küçük ve basık iç mekanlarla yapılmış bina, içi biraz karanlık ve kasvetli olsa da mekanlarının büyük bir bölümünün gün ışığı ve göl manzarasından maksimum düzeyde istifade edebilecek şekilde tasarlandığı görülmektedir. Ziraat Fakültesi ve Veteriner Fakültesi, mevcut

yerleşimin kuzeyinde birbirine yakın konumlanmıştır, bu binaların ilerde daha kuzeye yapılabilecek uygulama çiftlikleri ile ilişkileri düşünülerek planlandıkları tahmin edilmektedir. Eğitim Fakültesinin ve yapım tarihine ulaşılamayan ama ilklerden olduğu tahmin edilen Van Meslek Yüksek Okulu binasının ise, Fen-Edebiyat Fakültesi'nin doğusuna doğru konumlandığı görülmektedir. Diğer fakültelerin gelişiminin, batıdaki konaklama birimleri ve kuzeydeki çiftlik gelişim alanını kesmeyecek şekilde, doğu doğrultusunda ilerlemesinin planlandığı tahmin edilmektedir. Kampüs giriş kapısının ise, üst örtüsü ve strüktürü ile kampüsün o dönemki yapı dili ile uyumlu, bir yandan giriş ve çıkışı çift taraflı kontrol ederken, diğer yandan kampüsün kurumsal kimliğini oluşturan bir yapı olduğu görülmektedir. Şekil 11'te kampüsün 1990'lı yıllardaki yapılaşması ve mimari dokusuna dair genel bir perspektif sunulmaya çalışılmıştır.

Şekil 11

Van YYÜ kampüsü 1980'ler ve 1990'lar başı; kampüsün ilk yerleşimi, ilk fakülteler, ilk yurtlar ve ilk lojmanlar.

Kaynak: Sol üstteki yurtlar fotoğrafı, YYÜ (1998); sağ üstteki kapı fotoğrafı Van Valiliği (1998); sol alttaki FEF fotoğrafı YYÜ (1993), diğer fotoğraflar YYÜ (1995) kaynaklarından alınarak, yazar tarafından oluşturulan kampüs krokisine eklenmiştir.

Bu süreçte önlisans düzeyinde eğitim vermekte olan Eğitim Yüksekokulu, 1993 yılında dört yıllık Eğitim Fakültesi'ne dönüştürülmüştür. Mevcut fakültelere ilave olarak 1992 yılında Tıp Fakültesi kurulmuş, ilk öğrencilerini 1995 yılında almaya başlamıştır. Eğitime, Van merkez Kazım Karabekir Caddesi'ndeki eski Eğitim Yüksekokulu yerleşkesinin bulunduğu alanda başlamış, araştırma hastanesi de 2011 Van depremlerinde yıkılincaya kadar orada hizmet vermiştir. 1990'lı yılların sonlarına doğru kampüste başka yeni fakülteler de hızla açılmaya başlamıştır. 30.05.1997 tarih ve 97/9535 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile açılan bu fakülteler, Mühendislik-Mimarlık Fakültesi, Güzel Sanatlar Fakültesi ve İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'dir. Yukarıda da bahsedildiği gibi, tıp, mühendislik ve güzel sanatlar alanlarındaki fakülteler, üniversitenin ilk dönemlerinden beri planlanan hatta ilk vaziyet planında yer aldığı söylenen fakültelerdir (Atu, 1984-b).

1990'lı yıllarda, Van Gölü'ndeki su seviyesinin azar azar yükselmeye başlaması ve Van merkez İskele Mahallesi'ndeki bazı yapıların sular altında kalmasıyla, su taşkını afeti yaşanmıştır. İskele Mahallesi'nin bir kısmının boşaltıldığı, imar planlarının revize edildiği bu dönemde, kampüste ne gibi gelişmeler yaşandığına dair yazılı bir kaynağa ulaşamamıştır. Ancak kampüsün gelişimini etkilemiş olabilecek bir afet olarak burada belirtilmiştir.

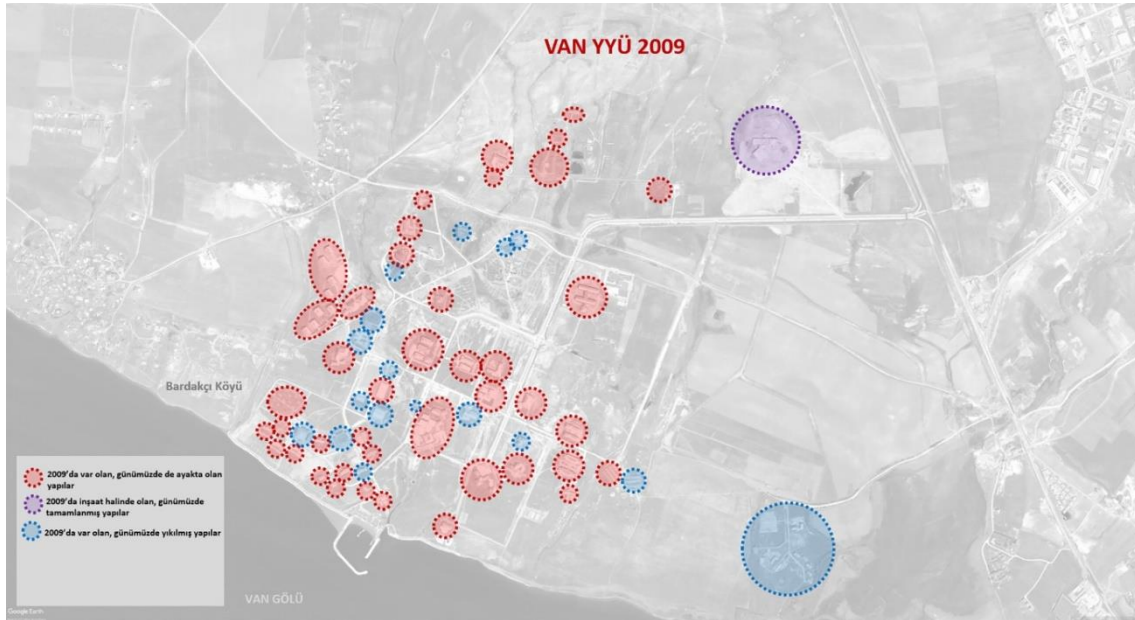
3. 2000'li Yıllar: Yeni Fakültelerin Kurulması, Yeni Binaların Yapılması

YYÜ için 2000'li yıllar, yeni fakülte ve yüksekokulların hızla açılmaya devam ettiği bir dönem olmuştur. 1997 yılında açılanlarla beraber, yeni fakülteler, başta eski Fen-Edebiyat Fakültesi binası olmak üzere, mevcut binaların bir bölümünde kendilerine bir yer bulup eğitime başlarken, mevcut fakülteler de yavaş yavaş kendilerine yapılan müstakil yeni binalara geçmeye başlamıştır. Bu süreçte yeni kurulan birimler şunlardır; 2005 yılında Ahlat Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu (2006'da adı Kanık Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu olarak değiştirilmiştir), 2006 yılında Erciş İşletme Fakültesi, 2007 yılında Bitlis Fen-Edebiyat Fakültesi, 2008 yılında Dış Hekimliği Fakültesi ve Yabancı Diller Yüksekokulu, 2009 yılında Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu. Ancak burada adında farklı ilçe ve il adı yazan birimlerin kampüs dışında mı kurulduğu, yoksa öncelikle kampüs bünyesinde mi olduğu konusunda yazılı bilgiye ulaşılamamıştır.

Bu bölümdeki bilgiler, kampüsün 2000'li yıllardaki gelişimi ve değişimini belgelemek için yazar tarafından 2008 Mart ayında kampüste yapılan incelemeler ve fotoğraflama çalışmalarına dayanmaktadır. Fotoğraflar ve eski tarihli googleearth haritaları üzerine aktarılmıştır. Kampüsün geçmişe yönelik en net googleearth uydu görüntüleri 2009 Mayıs tarihinden başlamaktadır. Bu nedenle altlık olarak bu tarihli uydu görüntüsü seçilmiş ve günümüz uydu görüntüsü ile karşılaştırılarak, kampüsün 2009 yılına kadar yapılmış olan binaları ve bunların 2011 Van depremleri sonrasında günümüze kadar uğradıkları değişimleri aktarmak üzere Şekil 12'deki görsel oluşturulmuştur. Burada kırmızı ile işaretli olan yapılar, 2009'da var olup günümüzde de ayakta olan yapılardır. Mor ile işaretli olan yapı günümüzde ayakta olan ama 2009 yılında henüz inşaat halinde olan araştırma hastanesi binasıdır. Mavi ile işaretli olan yapılar ise, 2011 depremlerinde veya sonrasında yıkılmış olup günümüzde var olmayan yapılardır.

Şekil 12

Van YYÜ Kampüsü 2009; kırmızı işaret günümüzde de ayakta olan yapılar, mavi renk günümüzde yıkılmış yapılar, mor renk 2009'da inşaat halinde olup günümüzde tamamlanmış yapılar.

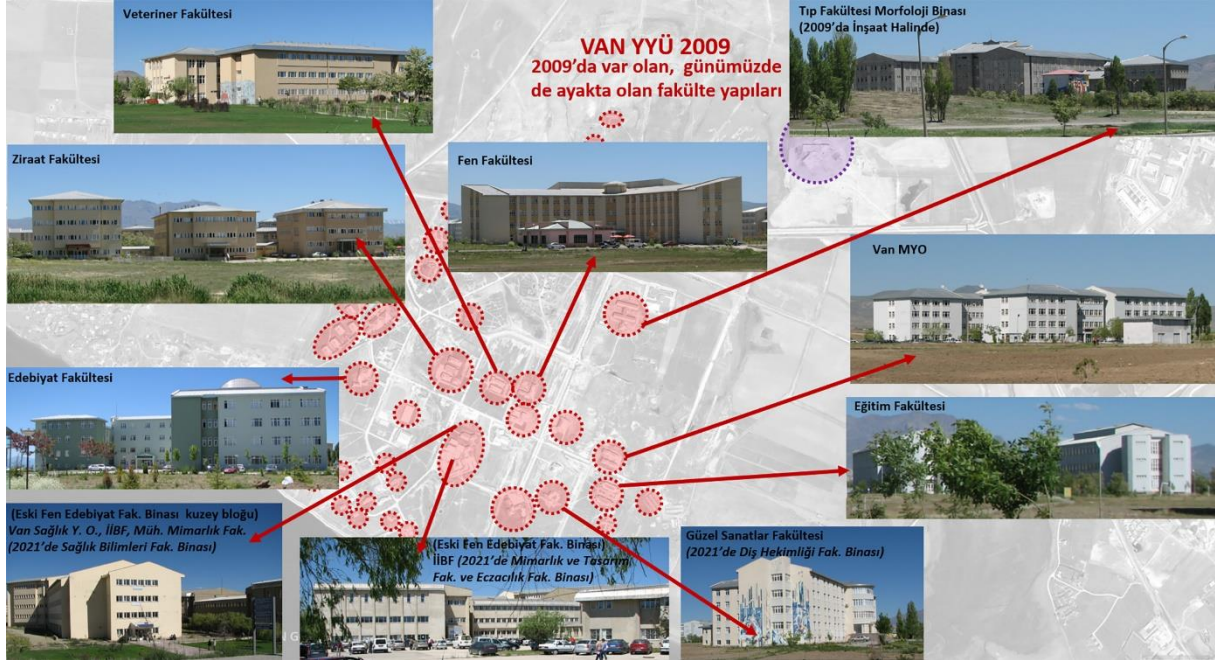
Kaynak: Googleearth 2009 uydu fotoğrafı üzerine (2022 uydu fotoğrafı ile karşılaştırılarak) yazar tarafından işaretlenmiştir.

Şekil 12'deki işaretlenen binaların tamamına yakınının görselleri, yazarın 2008 kampüs analizi sırasında fotoğraflanmıştır. Bu binaların fotoğrafları, kampüsün o dönemdeki mimari dokusunun anlaşılabilmesi için aşağıdaki üç haritaya işaretlenerek gösterilmiştir (Şekil 13, Şekil 14, Şekil 15). Yapılar günümüzde de var olan yapılar ve yıkılmış olan yapılar şeklinde, iki ayrı görselde gösterilmek istenmiş ancak yapıların çokluğu nedeniyle, günümüzde var olan yapıların fotoğrafları tek bir görselde

gösterilememiştir. Bu nedenle, mevcut durum fotoğrafları kendi içinde ikiye bölünerek, fakülte binaları (Şekil 13) ve diğer binalar (Şekil 14) olarak iki farklı görsel üzerinden gösterilmektedir.

Şekil 13

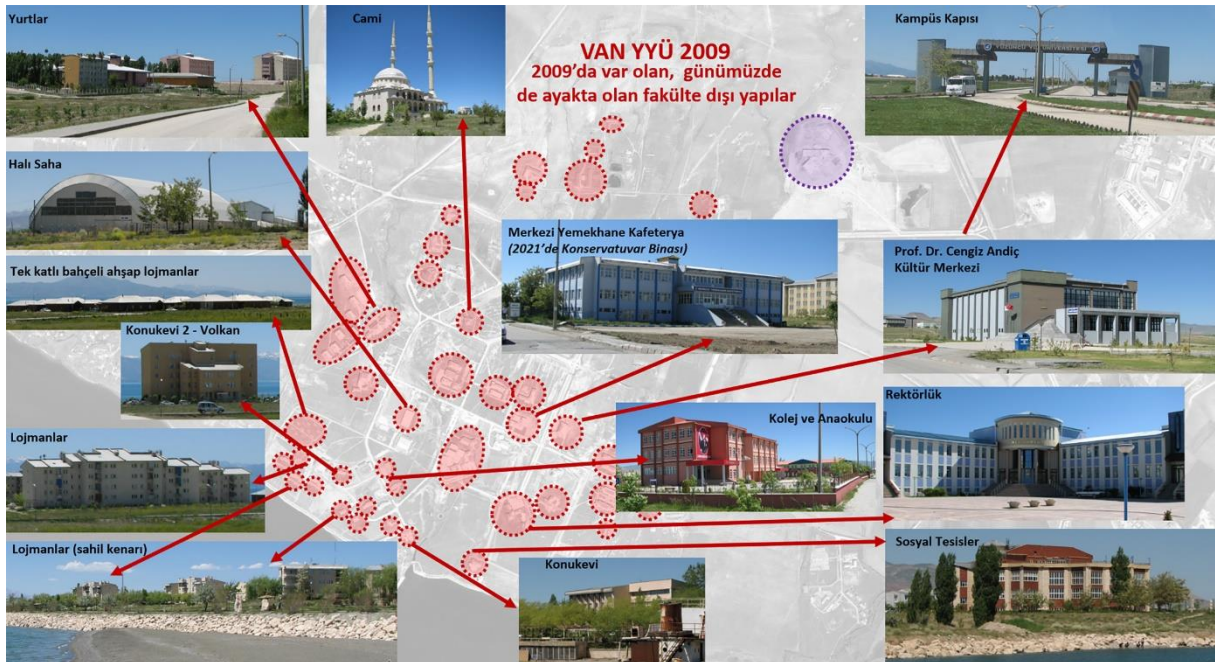
Van YYÜ Kampüsü 2009; 2009'da var olan günümüzde de ayakta olan fakülte yapıları.

Kaynak: Googleearth 2009 uydu fotoğrafı üzerine, yazarın 2008 yılında çektiği fotoğraflar eklenip işaretlenmiştir.

Şekil 14

Van YYÜ Kampüsü 2009; 2009'da var olan günümüzde de ayakta olan fakülte dışı yapılar.

Kaynak: Googleearth 2009 uydu fotoğrafı üzerine, yazarın 2008 yılında çektiği fotoğraflar eklenip işaretlenmiştir.

Şekil 13'teki fakülte binaları incelendiğinde, bunların genel olarak 1990'lı yıllardaki gibi, fonksiyonlarına göre parçalı kütle yapısına sahip oldukları, kütlelerin birleşim detayları, farklı yön ve yükseltilerde birleşen çatıları, sık küçük pencereleri, soft renk sıvalı cephe dokuları gibi detayları ile geniş düz arazi yapısı içinde tek başına yükselen mütevazı boyutta, birbirleriyle uyumlu yapılar oldukları görülmektedir. Ancak yeni Edebiyat Fakültesi ve Fen Fakültesi binalarının, renkleri haricinde bu genel dokuya uyum sağlamadığı, gerek yapı formunda gerekse yapının vaziyet planına yerleşiminde, kampüsteki diğer yapılara uyum sağlama gibi bir niyet taşımadan tasarlanan iri kütleli yapılar olduğu görülmektedir. Yine o tarihte Güzel Sanatlar Fakültesi binası olarak adlandırılmış olan bina da yekpare monoton ön cephesi, ortada merdivenlerle anıtsal şekilde yükselen girişi ve katı simetrisi ile kampüs genelindeki diğer mevcut fakülte yapılarından ayrılmaktadır.

Şekil 14'deki diğer yapılara bakıldığında ise, en dikkat çeken yapı rektörlük binasıdır. Kampüsün ilk vaziyet planında, rektörlük için düşünülen ayrı bir yapı olup olmadığı, varsa hangi konumda tasarlandığı bilinmemektedir ama mevcut yapı formu, kampüste konumlanması, kütle boyutları, iç mekan boyutları, iç mekan çözümü ve hiyerarşisi ile fonksiyonel ve kampüsün geneliyle uyumlu yapılmış, nitelikli yapılardan birisi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sahil kenarındaki, ilk dönem yapılarından olan lojmanlar, kampüs genelindeki gibi minimum mekan boyutları ile kurgulanmış ama kütle formları ve vaziyet planında konumlanışları ile kampüs ilk dönem tasarım kararlarının başarılı örneklerinden olmuştur. Lineer plan şeması ile her katta iki daire olacak şekilde planlanmış lojmanlarda, tüm dairelerin yaşama alanlarının güney güneşinden istifade etmesi ve mümkün olan maksimum düzeyde göl manzarasını görecektir şekilde kurgulanması, mutfak, duş, depo gibi servis mekanlarının kuzeye (arka cepheye) doğru yerleştirilmiş olması, konutların şemasının iyi analiz edilmiş bir arazi yorumuna dayandığını göstermektedir. Buna karşılık lojmanların birbirine yaklaşarak bir sokak dokusu oluşturmayı ve birbirlerinden çok ayrık oluşu ilk bakışta olumsuz görünse de bu seyrek yerleşim, kampüsün en önemli sahil bölgesinin lojman grubu ile kapatılmak istenmemesi, sahilin kampüsteki tüm öğrenci ve ziyaretçilerin dolaşımına açık bırakılmak istenmesi ve kampüsün arka planından sahil görüntüsünün kesilmek istenmemesi nedeniyle tercih edilmiş olabilir. Genel olarak bakıldığında, lojmanların sahildeki yerleşiminin de monoton bir düzende olmadığı, iskeleye doğru yaklaşan kısımda, sahilin kıvrımları, topoğrafya ve kent manzarası gibi faktörlerle, birbirleriyle uyumlu olacak şekilde açılı yerleşimlerin olduğu görülmektedir.

Konukevi, göl kenarında iskelenin hizasında turistik bir konumda yer almaktadır. Göle paralel lineer bir koridorun tek tarafına yerleştirilmiş odalardan oluşmaktadır. Ortada merdivenle ayrılan bu koridorun batı uzantısındaki odalar güneybatı yönünde göl manzaralı yerleştirilmişken, doğu kolundakiler kuzeydoğu yönüne bakacak şekilde yerleştirilmiştir. Bu kolun, göl yerine kampüsü görmesi öncelikle istenmiş olabilir. Ancak ilk fakülte ve lojmanların tasarımlarında, göl manzarasından maksimum istifade etmeye öncelik verilmişken, Konukevi odalarının sadece yarısının göle yönlendirilmesi düşündürücüdür.

Ziraat ve Veteriner Fakültelerinin önünden başlayıp, eski Fen-Edebiyat Fakültesi binası yanından sahile doğru dik bir şekilde devam eden yol aksının, aynı açıyla göle kadar devam etmediği görülmektedir. Aksın sahille kesiştiği noktada Konukevi yer aldığı için, yol kıvrılarak devam etmiş, vista da kesintiye uğramıştır. Bu kararda topoğrafyanın da önemli bir etken olduğu düşünülebilir. Ancak konukevinin biraz daha doğuya kayması veya bina göl cephesinin biraz daha kısa tutulması ile yukarıda bahsedilen yol aksının kesintiye uğramadan sahile ulaşması ve hatta iskeleye kadar devam etmesi sağlanabilir, böylece kampüsün fakülteler bölümünün göl ile ilişkisi, hem yaya trafiği hem de görsel vista ile güçlü bir bağlantı şeklinde kurulabilirdi. (Günümüzde bu aksın alle ile kesiştiği nokta, saat kulesi, açık amfi ve havuzlar ile genişleyip meydanlaşarak, kampüsün en önemli yaya toplanma odağını oluşturmaktadır. Bu nedenle, bu doğrultudan göle doğru direk görsel ve yaya bağlantısının sağlanması ihtiyacı daha da önem kazanmıştır.)

Şekil 14'te Merkezi Yemekhane ve Kültür Merkezi binalarına bakıldığında, yaklaşık bir kat yüksekliğinde çıkılan açık merdivenler dikkat çekicidir. Bu tarz merdiven düzeni Rektörlük binasında, binanın anıtsallığını güçlendiren yerinde bir tasarım olarak görülebilirken, bu iki binadaki kullanımı binaların fonksiyonelliğini olumsuz etkileyen elemanlar olarak görülmektedir. Nitekim, yılın büyük bir bölümünü karlı, sabahları ve akşamları gizli buz riskiyle geçiren bir iklimde, yemekhane ve konferans

salonu kullanıcıları gibi kalabalık grupları açık merdivenleri kullanmaya yönlendirmek, kullanımı zorlaştırmakta hatta kaza risklerini de beraberinde getirmektedir. Oysa Fen-Edebiyat Fakültesi binası gibi ilk yapılarda, kullanıcıların mümkün olan en az basamakla saçak altından içeriye alındığı, seviye farkından kaynaklanan merdivenlerin genellikle içeride çözüldüğü görülmektedir. Ayrıca bu kadar büyük kalabalıkların toplu halde kullanması gereken merdivenlerde, kol boyu mesafesinin çok geniş tutularak, kullanıcıların büyük çoğunluğunun korkuluklardan uzak inip çıkması bile başlı başına kaza riski oluşturmaktadır. Kampüste zaman zaman yaşanan yoğun kar yağışı veya 1990'lı yıllarda yaşanan su taşkınları gibi afetler, tasarımcıları bu tarz bir tasarıma yönlendirmiş olabilir. Ancak karın yoğun olduğu Uludağ gibi yerlerdeki otel vb. tasarımlarına bakıldığında zaman, kullanıcıların öncelikle düz ayak veya çok az basamakla içeri alındığı görülmekte, bu iklimde bu şekilde açık merdiven kullanılması tercih edilmemektedir. Kampüste 1990'lı yıllarda yapılan bu basamaklı binalar, sonrasında örnek alınarak yeni yapılan başka binalarda da benzer kurgunun devam ettirilmesine neden olmuştur.

Şekil 15

Van YYÜ Kampüsü 2009; 2009'da var olan günümüzde yıkılmış yapılar.

Kaynak: Googleearth 2009 uydu fotoğrafı üzerine, yazarın 2008 yılında çektiği fotoğraflar eklenip işaretlenmiştir.

Şekil 15'te kampüste 2009 yılında var olan ancak günümüzde yıkılmış olan yapılar görülmektedir. Bu yapıların bir kısmı 2011 Van depremleri sonrasında yapılan kontrollerde ağır hasarlı, dayanıksız buldukları için, bir kısmı da kampüsün yeni düzenlenmesinde (yeni yol vs.) yapılacak yeni yapılar için yıkılmıştır. Şekil 15'teki yapılara bakıldığında, Jeoloji Mühendisliği binası ve Spor Salonu binası haricindeki yapıların, Şekil 13 ve Şekil 14'daki yapılara kıyasla, mimari açıdan üniversite yapısını andırmayan daha sıradan yapılar olduğu görülmektedir. Örneğin, Şekil 15'teki lojmanların, önceki görseldeki incelenen lojmanların aksine, tüm cepheleri ve tüm pencereleri aynı olan fonksiyonel olarak içerideki kurguya göre uyarlanmamış, vaziyet yerleşiminde de belli bir yön kaygısı taşımadan araziye yerleştirilmiş yapılar olduğu görülmektedir. Kütüphane binası için, sadece bu görseldeki cephesine bakarak, ana giriş kapısının davetkar olmayan tanımsız bir şekilde yerleştirildiği, yapının bütün bir tasarımdan ziyade, birbiriyle ilişkisiz iki bloğun birleşimi gibi durduğu ve cephe biçimlenişinin ilk dönem fakülte yapılarındaki mimari niteliğin çok gerisinde olduğu izlenmektedir. Benzer tespitler, Şekil 15'teki İlahiyat Fakültesi ve Sağlık Kültür Spor binaları için de söylenebilir. Van merkezdeki Tıp Fakültesi ve Araştırma Hastanesi binası ise, bahçesinde Kazım

Karabekir Caddesi tarafında yapılan eklentiler nedeniyle tam olarak fotoğraflanamamıştır. Arkasında nitelikli bir yapı vardysa bile, kent belleğinde caddeden görünen bu zayıf eklentilerle yer etmiştir. Bu yapılardan farklı olarak, Spor Salonunun dış görünüşü itibariyle mimari açıdan herhangi bir olumsuzluk göze çarpmamakta, Jeoloji Mühendisliği binasının ise sadece dış görünüşüne bakarak aslında nitelikli bir mimarlık ürünü olduğu tahmin edilebilmektedir. Depremden sonra dayanıksız bulunup yıkılma sebebi, mühendislik hesapları veya uygulama hatalarından kaynaklanmış olabilir. Ancak mimari proje yönünden, yapının genel formu, çatı biçimlenişi, pencere düzenleri, kütlelerin birleşimleri gibi detaylar, yapının nitelikli bir mimari tasarımı olduğu yönde ip uçları vermektedir.

Özetle, 2000’li yıllarda kampüs düzenine mimari açıdan genel olarak bakıldığında, binaların genelinin, çatı düzeni, dış cephe renk ve dokuları açısından birbiri ile uyumlu bir bütün görünümünde olduğu, sonradan eklenen bazı yapıların boyutları, formları ve konumlanmasıyla, kampüsün geri kalanı ile uyum kaygısı taşımadan yapıldığı, ağaçlandırmanın çok kısıtlı olduğu, kampüs peyzajının henüz düzene giremediği, taşıt yollarının henüz hiyerarşik bir kurguya dönüşemediği ama göl manzarası, sahili, güneşi, doğası, gelişmeye açık geniş düz arazisi ile nitelikli bir kampüse dönüşebilecek potansiyelleri barındırdığı anlaşılmaktadır.

4. 2010’lu Yıllar: 2011 Van Depremleri ve Deprem Sonrası Yeniden Yapılanma Süreci

YYÜ’de 2010 yılından sonra yeni fakültelerin açılması devam etmiştir. 2010 yılında, Fen-Edebiyat Fakültesi ayrılarak, Fen Fakültesi ve Edebiyat Fakültesi kurulmuştur. Ancak bu resmi ayrılmadan önce Şekil 13’teki 2008 fotoğraflarında bu iki fakültenin bina olarak ayrıldığı ve ayrı tabelalar astığı görülmektedir. 2011 yılında Eczacılık Fakültesi, 2012 yılında Denizcilik Fakültesi ve Yaşayan Diller Enstitüsü kurulmuştur. 2016 yılında Mühendislik-Mimarlık Fakültesi’nden Mimarlık Bölümü ile Şehir Bölge Planlama Bölümü ayrılarak Mimarlık ve Tasarım Fakültesi kurulmuş, kuruluş sırasında Ziraat Fakültesi bünyesindeki Peyzaj Mimarlığı Bölümü de yeni fakülteye katılmıştır (Özyıldırım, 2018). Bu bölümlerin personeli ve öğrencisi 2017 yılında eski fakültelerinden yeni fakülteye aktarılmış, bu süreçten sonra Mühendislik-Mimarlık Fakültesi’nin adı Mühendislik Fakültesi olarak değiştirilmiştir. 2019 yılında Van Sağlık Yüksekokulu kapatılarak, Sağlık Bilimleri Fakültesi kurulmuş, aynı yıl Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu kapatılarak Turizm Fakültesi kurulmuştur. 2000’li ve 2010’lu yıllarda yeni açılan, bölünen, statüsü değişen birimlerin çokluğu nedeniyle, kampüsteki yapıların ve kullanımlarının takibini yapmak 1980’li ve 1990’lı yıllara göre daha zordur. Bu nedenle çalışmanın bu bölümünde daha genel tespitler yapılacaktır. Ancak yeni açılan birimlerin mevcut binaların belli bir bölümüne yerleşmesi, sonra yeni boşalan yerlere veya kendileri için özel tasarlanmış yeni binalara geçme süreci, bu dönemde de gözlenmektedir.

Bu dönemde kampüs gelişimi için çok önemli bir kırılma noktası 2011 Van depremleridir. 2011 Van depremleri, 17 gün araya yaşanmış iki büyük aftettir. İlki 23 Ekim 2011 tarihli Van-Erciş yolu üzerinde, Van Merkez’in yaklaşık 30km kuzeyinde, Tabanlı Köyü merkezli deprem ($M_s=7.2$), ikincisi 9 Kasım 2011 tarihli Van’ın güney batısında, merkeze 16 km uzaklıktaki Edremit merkezli depremdir ($M_s=5.6$). Her iki depremde de kampüsün güneyindeki Van merkezde ve kampüsün kuzeyindeki Erciş ilçesinde çok büyük can ve mal kayıpları yaşanmıştır. Kampüste ağır hasar alan binalar olsa da can kaybı yaşanmamış ancak sonrasındaki afet süreci tüm kenti olduğu gibi üniversiteyi de etkilemiştir. Ancak bu süreçte YYÜ çabuk toparlanan kurumlardan olmuş ve kampüsü ile kentin afet yönetimine öncülük etmiştir. YYÜ kampüsünün afet sonrası süreci (konteynır yerleşimler, prefabrik yapılar vs.), afet yönetimi boyutu ile detaylı olarak Özyıldırım’ın (2020) makalesinde ele alınmıştır.

2012-2013 yılında, “YYÜ kampüs binalarının deprem performansının tespiti ve güçlendirilmesi projesi”, inşaat mühendisleri Danyal Kubin ve Joseph Kubin’in kurucu ortağı olduğu Prota Mühendislik tarafından yapılmıştır. Şirket, yaklaşık 214.000 m²’lik bir alana yayılan yapılar için, güçlendirme uygulanması gerektiği tespit edilenlerin güçlendirme projeleri ile ihale dokümanları hazırlanması ve inşaat kontrollüğü hizmetlerini gerçekleştirmiştir. Bu kapsamda, fakülteler, bölümler, idari binalar, lojmanlar, ilköğretim okulu, anaokulu, cami, araştırma hastanesi, mediko sosyal merkezi, yeni hayvan hastanesi, süt fabrikası, 2500 kişilik spor salonunun deprem tahkiki gerçekleştirilmiş ve takviye projeleri hazırlanmıştır (Prota Mühendislik, 2022).

2022 yılına ait Şekil 16 ve Şekil 17'deki yapılar, 2008 yılına ait Şekil 13, Şekil 14'teki görselleri ile kıyaslandığında, aynı yapılar olmasına rağmen, büyük çoğunluğunun değişim geçirdiği görülmektedir. Bu değişimin önemli nedeni, yapıların 2011 depremlerinden sonra güçlendirme görmesi, bazılarının fonksiyonlarının değişmesi, bazılarının da yalıtım ihtiyacı nedeniyle tadilat görmesidir. Ancak bu tadilatlar sırasında, her yapı birbirinden bağımsız şekilde ele alınmış, seçilen cephe boyaları, cephe kaplamaları ve asansör gibi eklentilerle, geçmişte birbiri ile uyumlu görünen yapılar birbirlerinden farklılaşmış, eski ve yeni yapılar ayırt edilemez bir cephe anlayışıyla ele alınmıştır. Eski Fen-Edebiyat Fakültesi binası gibi binalar ise, farklı fakülteler tarafından kullanılmakta oldukları için veya sadece belli kısımlarında tadilata öncelik verildiği için değişikliğe uğramış, farklı kısımları farklı zamanlarda farklı yöntemlerle tadilat gördüğü ve bu tadilatlar tek bir elden çıkan tasarımlar olmadığı için binaların kendi blokları arasındaki bütünlük dahi kaybolmuştur.

Şekil 16

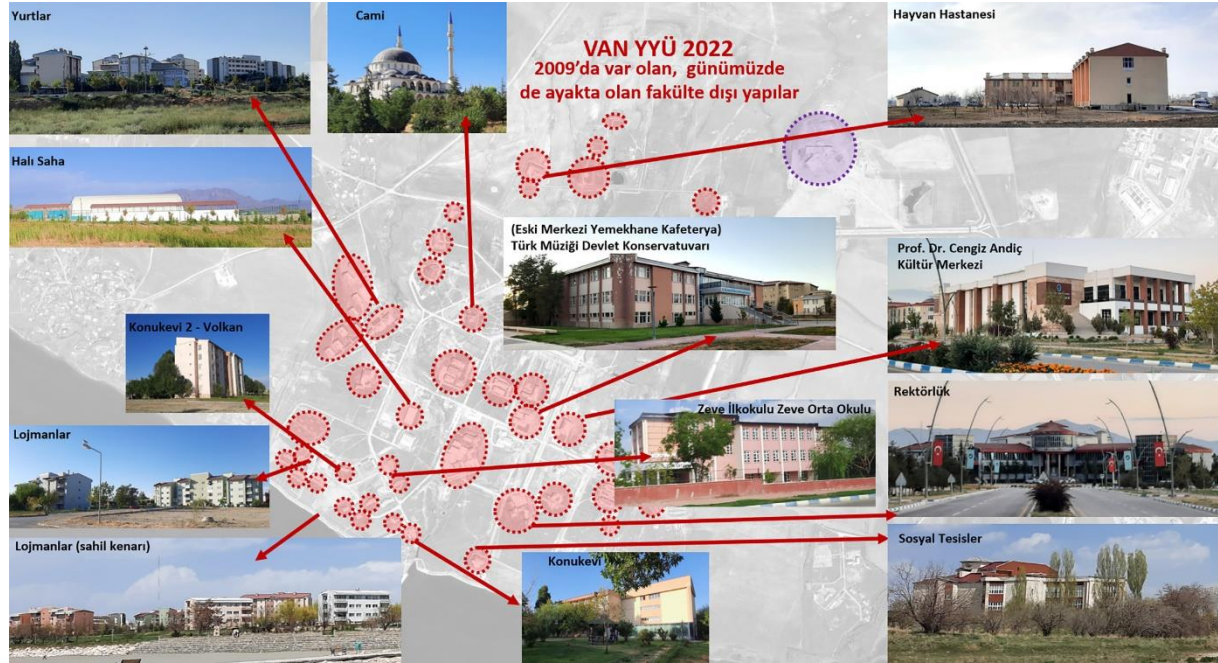
Van YYÜ Kampüsü 2022; 2009'da var olan günümüzde de ayakta olan fakülte yapıları.

Kaynak: Googleearth 2022 uydu fotoğrafı üzerine, yazarın 2022 yılında çektiği fotoğraflar eklenip işaretlenmiştir.

Şekil 17

Van YYÜ Kampüsü 2022; 2009'da var olan günümüzde de ayakta olan fakülte dışı yapılar.

Kaynak: Googleearth 2022 uydu fotoğrafı üzerine, yazarın 2022 yılında çektiği fotoğraflar eklenip işaretlenmiştir.

Şekil 18 ve Şekil 19'da gösterilen yapılar, yurtlar ve lojmanlar gibi deprem sonrasında acil ihtiyacı karşılamak üzere hızla yapılan yapılar olmuştur. O günün koşullarında en uygun bulunan konuma hızlıca inşa edilen bu yeni yapılar, bütünüyle ele alınıp tasarlanmış bir kampüs planının yer seçimi değildir. Bu şekilde, kampüsün batısındaki planlı ilk konaklama bölgesine ilave olarak, kampüsün doğusunda ikinci bir konaklama bölgesi oluşmuştur. Bu durum, market, cami, kreş gibi ortak sosyal mekanların ikinci konaklama bölgesinde de oluşturulmasına yönlendirmiştir. Deprem sonrası öncelikli ihtiyaçtan dolayı plansız gelişen bu şema, sonrasında kampüse farklı bir boyut kazandırmıştır. Öncesinde, mesai bitiminde herkesin batı kısmındaki konaklama birimlerine çekildiği, kampüsün geri kalan kısmının ıssızlaştığı durum, doğu bölgesine de eklenen konaklama birimleri ile, kampüs hem batısında hem doğusunda 7/24 hareketli yaşantının olduğu bir kurguya dönüşmüştür. Eski taşıt yolu yayalaştırılarak oluşturulan alle ile bu iki konaklama bölgesini birbirine bağlayan canlı bir aks oluşmuştur. Alle sonradan tasarlandığı için, mevcut fakülte girişlerinin direk yönelmesi mümkün olmasa da her iki ucunda yer alan toplu taşıma duraklarına ve yurtlara ulaşmak isteyen öğrenciler için öncelikle tercih edilen yürüyüş istikameti olmuştur. Yer yer bina açıklıklarından göl manzarası da olan alle, küçük ticari alanlar, havuzlar, saat kulesi, açık amfi, oturma alanları gibi ilavelerle kampüsün mesai saatleri dışında da yürüyüşe çıkılan bölgesine dönüşmüştür. Ana taşıt yolu ise, tüm fakülteler bölgesinin etrafında ring yapıp dolaşan bir kurguda yeniden tasarlanmış, fakülteler arasındaki taşıt trafiği azaltılmıştır. Bu yol aynı zamanda, fakülteler bölgesinin etrafında bir sınır çizerek, yurt, lojman, sosyal tesis gibi yapıları bu ringin dışında tutmuş, kampüs bölgelerini daha tanımlı hale gelmiştir.

Bir kampüs yarışma projesi tasarımının konseptini oluşturabilecek nitelikteki bu ana kararların, deprem sonrası ortaya çıkan tekil problemlere karşı tekil çözümlerin sonucunda bir araya gelmiş kararlar olması şaşırtıcıdır. Bu noktada, 2011 Van depremleri sırasında ve sonrasında, YYÜ'ye ve YYÜ birlikteliği ile Van'a yardımcı olmak için ODTÜ, İTÜ gibi farklı üniversitelerden çeşitli zamanlarda gelen bilim insanlarının, o süreçte kampüste gördükleri bazı problemler hakkında verdikleri fikirlerle de şekillendiği söylenebilir. Ancak yine de üniversitenin ilk kuruluşunda mümkün olmayan kampüs vaziyet planı yarışmasının, depremden sonraki inşaatlar başlamadan önce yapılması için önemli bir fırsat olduğu ve kampüsün ikinci kez bu fırsatı kaçırdığı görülmektedir. O süreçte, kesintiye uğrayan kampüs hayatının bir an önce eski faaliyetine dönmesi ve yeni yapıların hızla

yapılması önem kazanmış, proje yarışmaları zaman kaybı olarak görülerek, proje teminine harcanacak zamandan tasarruf edilmeye çalışılmıştır. Bu süreçte doğaçlama alınan bazı kararlarla, yukarıda bahsedildiği gibi kampüs geneli için bazı doğru adımlar atılmış olsa da eğitim bölgesi içinde hangi yapıların nerede nasıl konumlanması gerektiği konusu plansız kalmış, yer seçim kararları inşaat yapım sırasına göre alınarak devam etmiştir. Bu noktada, kampüs için çok büyük bir avantaj olan göl ile eğitim bölgesi arasındaki ilişkiyi güçlendirecek (yayalar tarafından görüneceği hatta yayaları yönlendireceği aksların oluşturulması gibi) kararlar da alınamamıştır.

2011 Van depremleri sonrasında kampüste geçici kullanılan konteynır yerleşimleri, belli bir süre sonra görevlerini tamamlamış ve hızla kaldırılmıştır ancak prefabrik deprem yapıları halen kullanılmaktadır (Şekil 20). Üniversitenin büyüme hızına kalıcı yapılar yetişemediği için yurt, lojman, ofis gibi mekan ihtiyacının bir bölümünü halen bu prefabrikler karşılamaktadır (Özyıldırım, 2017). İlerleyen süreçte yeterli kapasitede yapılar tamamlandıkça, bu prefabriklerin de kaldırılacağı tahmin edilmektedir. Ancak kampüste ve Van'da yaşanan deprem tecrübesinin tamamen unutulmaması, gelecek yeni öğrencilerin ve ziyaretçilerin de bu konuda bilinç sahibi olması için bir bölümünün korunması önemlidir. Bunun için en uygun olanı, üç farklı prefabrik dersliğin bir dikdörtgen avlu etrafında toplandığı ünitenin, avludaki göz yaşı damlası şeklindeki havuz ile beraber korunmasıdır. Kendi içinde bir tasarım bütünlüğü olan bu birim, kampüs mimarisini bozacak bir görüntü oluşturmamaktadır. İlerleyen süreçte depremin hatırlanacağı ve deprem farkındalığı hakkında etkinliklerin yapılabileceği en uygun yer olabilir.

Özet olarak, kampüs yapılarının 2009 yılından günümüze değişimlerinin tümü Şekil 21'de kampüs 2022 uydu görüntüsü üzerinden toplu olarak gösterilmektedir. Buradan, kampüsün son 13 yılda ne kadar büyük bir değişim geçirdiği görülmektedir. Bu görselle beraber, bu kadar büyük bir değişime karşılık, vaziyet planı hazırlanmadan sürecin ilerlemiş olmasının, hatta proje yarışması açılmamış olmasının, kampüs için kaçırılmış önemli bir fırsat olduğu bir kez daha görülmektedir.

Şekil 18

Van YYÜ Kampüsü 2022; 2009'da var olmayan, sonradan yeni yapılan fakülte yapıları.

Kaynak: Googleearth 2022 uydu fotoğrafı üzerine, yazarın 2022 yılında çektiği fotoğraflar eklenip işaretlenmiştir.

Şekil 19

Van YYÜ Kampüsü 2022; 2009'da var olmayan, sonradan yeni yapılan fakülte dışı yapılar.

Kaynak: Googleearth 2022 uydu fotoğrafı üzerine, yazarın 2022 yılında çektiği fotoğraflar eklenip işaretlenmiştir.

Şekil 20

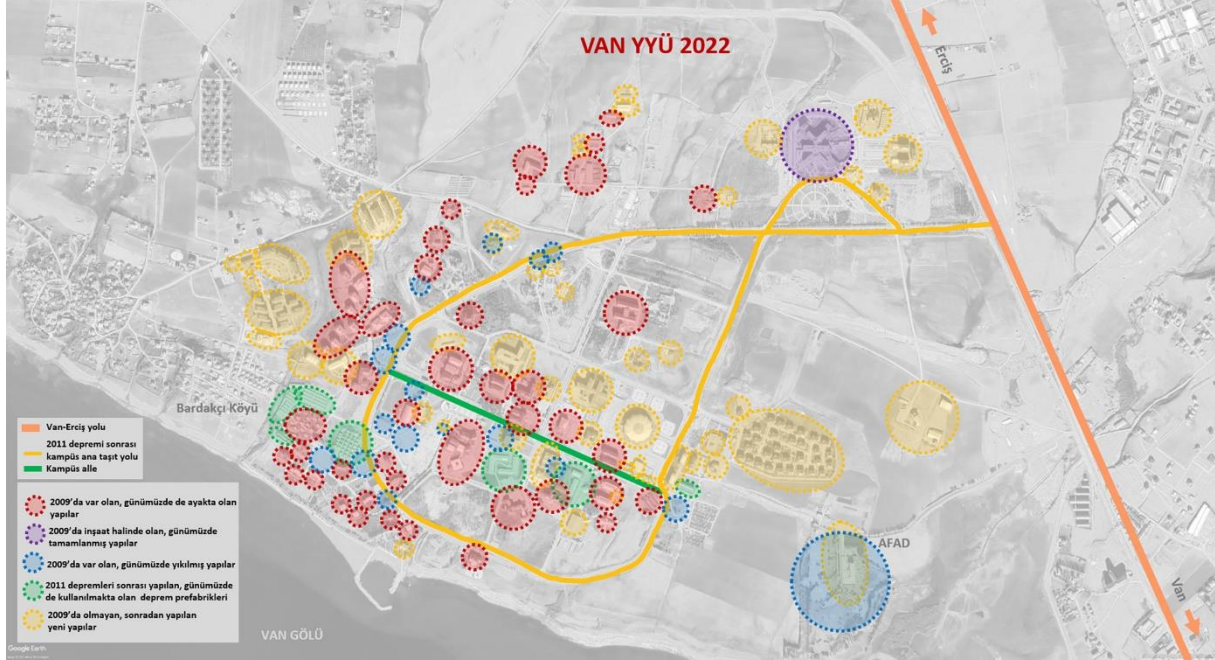
Van YYÜ Kampüsü 2022; 2011 depremleri sonrasında yapılan, günümüzde de kullanılmakta olan deprem prefabrikleri.

Kaynak: Googleearth 2022 uydu fotoğrafı üzerine, yazarın 2021 ve 2022 yılında çektiği fotoğraflar eklenip işaretlenmiştir.

Şekil 21

Van YYÜ Kampüsü 2022; kırmızı işaret 2009'da var olan günümüzde de ayakta olan yapılar, mavi renk 2009'da var olan günümüzde yıkılmış yapılar, mor renk 2009'da inşaat halinde olup günümüzde tamamlanmış yapılar, sarı renk 2009'da var olmayan sonradan yeni yapılan fakülte dışı yapılar, yeşil renk 2011 depremleri sonrasında yapılan, günümüzde de kullanılmakta olan deprem prefabrikleri.

Kaynak: Googleearth 2022 uydu fotoğrafı üzerine (2009 uydu fotoğrafı ile karşılaştırılarak) yazar tarafından işaretlenmiştir.

5. 2020 Sonrası: Kampüs Master Plan Hazırlıkları ve Kampüsün Mevcut Durumu

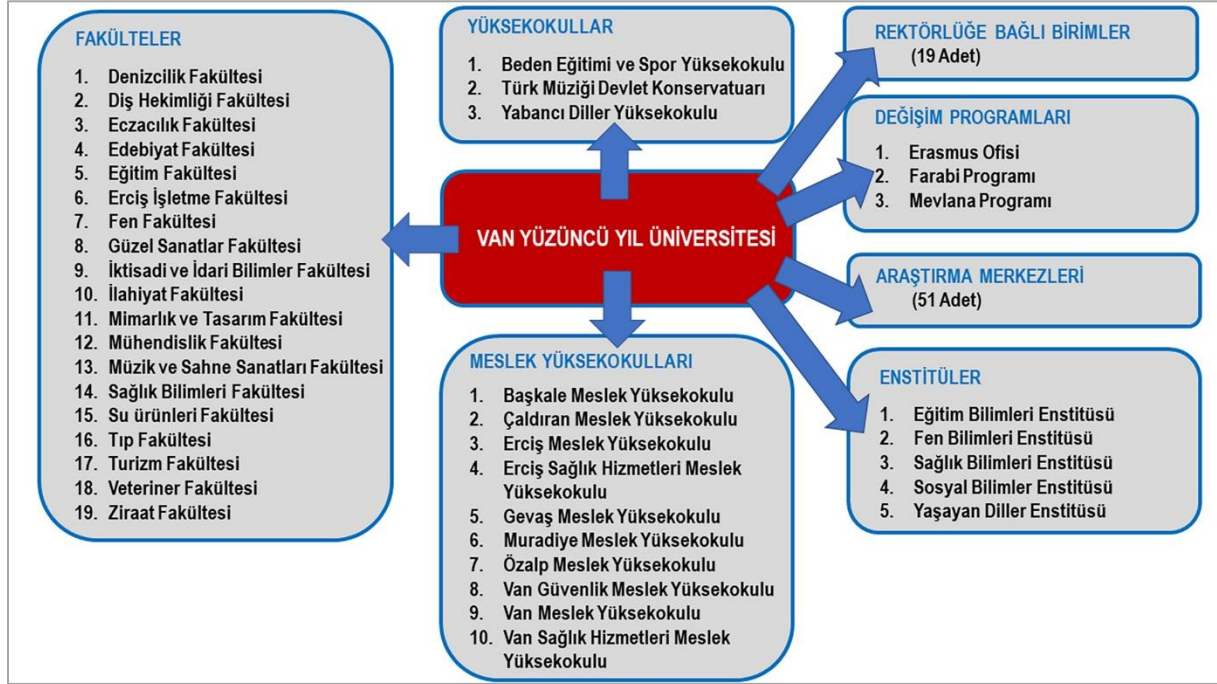
2011 depremlerinden günümüze kadar, YYÜ kampüsünü doğrudan veya dolaylı ilgilendiren çeşitli değişiklikler yaşanmıştır. 12.11.2012 tarihli 6360 sayılı kanun ile Türkiye'deki büyükşehir sayısı 16'dan 30'a çıkarılmış, büyükşehir belediyesine dönüştürülen 14 ilden bir tanesi de Van olmuştur. Van Büyükşehir Belediyesi, merkezde İpekyolu, güneyde Edremit ve kuzeyde Tuşba, olmak üzere üç merkez ilçeden oluşmuştur. Kentin kuzeyindeki mahalleler ve Bardakçı Köyü dahil bazı köyler, Tuşba ilçesine bağlanmıştır. Bu gelişmeden sonra, ilk kurulduğu yıllarda mücavir alan dışında kalan kampüs arazisi için, imar planı hazırlık süreci başlamıştır. YYÜ'nün kuruluş sürecinde, henüz Atatürk Üniversitesi bünyesinde Van Fen-Edebiyat Fakültesi olarak kampüs arazisi alınmaya başlandığı için (Sezen, 2008), üniversitenin 7.000 dekar kadar olan kampüs arazisinin tamamına yakını 2011 yılına kadar Atatürk Üniversitesi üzerine tapulu kalmıştır (Battal, 2014). İlgili tapuların YYÜ üzerine aktarımı tamamlanarak, YYÜ tarafından Zeve Yerleşkesi İmar Planı Yapım ihalesi yapılmış, 2013 Eylül-Ekim döneminde de resmîyet kazanmıştır (Battal, 2014). 2017 yılında Yüzüncü Yıl Üniversitesi adı Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi (Van YYÜ) olarak değiştirilmiştir.

1982 yılında, 3 fakülte, 2 enstitü ve 2 yüksekokul ile kurulmuş olan YYÜ, 2022 yılına gelindiğinde, 19 fakülte, 5 enstitü, 13 yüksekokul ve 19 araştırma ve uygulama merkezi içerecek şekilde büyümüştür (Şekil 22). 1984 yılında kayıtlı toplam öğrenci sayısı 1.265 iken, 2021-2022 öğretim yılında (6.977 önlisans, 14.730 lisans, 3.264 yüksek lisans, 684 doktora öğrencisi olmak üzere) toplam 25.658 öğrenci kayıtlıdır. 1984 yılında 8'i öğretim üyesi olmak üzere toplam 45 öğretim elemanı ile eğitim verilmekte iken, 2021-2022 öğretim yılında bu sayı 937'si öğretim üyesi olmak üzere toplam 1801 öğretim elemanına çıkmıştır (YYÜ, 1985; YÖK Atlas, 2022). Kampüsün 1980'li yıllarda ilk master planı yapıyorken, bugünkü büyüme öngörülebilmiş miydi sorusu, ilgili paftalara erişilemediği için bilinmemektedir. Ancak ilk fakültelerin dersliklerinin ve diğer iç mekanlarının küçük boyutlarda inşa edilmesi, bugünkü büyümenin tahmin edilemediğini veya o günkü koşullarda ancak bu tür mekanların yapılabildiğini göstermektedir. İlerleyen süreçte, hem fakülte ve öğrenci

sayıları bu kadar büyümekte iken, hem de 2011 Van depremleri sonrasındaki gibi bir yeniden yapılanma sürecine girilmişken, mevcut durum ve gelecek potansiyellerini dikkate alan yeni bir master plan hazırlanması üniversite için daha da önem kazanmıştır.

Şekil 22

Van YYÜ 2022 yılı akademik birimler şeması.

Kaynak: YYÜ Akademik Birimler web sayfasından (<https://www.yyu.edu.tr/akademik-birimler>) alınan 2022 Ağustos verileri, yazar tarafından şemaya dönüştürülmüştür.

Van YYÜ'nün master planını hazırlamak üzere 2020 yılında çalışmalar başlatılmış ve 2020 Temmuz ayında üniversite senatosunda "Van YYÜ Master Plan Hazırlık toplantısı" yapılmıştır (Van YYÜ, 2020). Bu toplantıda, Rektör Prof. Dr. Hamdullah Şevli, Van YYÜ'nün Türkiye'nin en güzel coğrafyalarından biri olan Van Gölü'nün kıyısında kurulmuş bir üniversite olduğunu vurgulayarak, kampüste farklı bir konsepti hayata geçirmeyi amaçladıklarını belirtmiştir. Öğrencilerin kampüs alanında daha fazla yeşil alan ve sosyal alan istediğini aktarmış, YYÜ'deki tüm binaların etrafının otoparklarla çevrilmiş durumda olmasının ve binalara otoparkların içerisinden geçilmesinin yanlışlığına dikkat çekmiştir. Osmanlı dönemindeki medreselerin önündeki avlu sistemini günümüzde Amerika ve Avrupa'nın birçok ülkesinin üniversitelerde kullandığına vurgu yaparak, hem geçmiş kültürlerdeki hem de mevcut yurtdışı üniversitelerindeki örneklerde yeşil alan ve yaya önceliğine işaret etmiştir. YYÜ'de böyle bir çalışma yürütmeyi düşündüklerini ve bunun bütçe imkanına göre 10-20 yıl sürebilecek bir çalışma olduğunu belirtmiştir. "Daha güzel, yaşanabilir, sürdürülebilir, yeşil ve çevre dostu bir kampüs alanı inşa etmeyi hedefliyoruz" diyen Şevli, üniversitenin 20-30 yıllık master planını oluşturmak istediklerini açıklamıştır (Van YYÜ, 2020).

Şekil 23

Van YYÜ 2021 master planı, On Tasarım.

Kaynak: Oktan Nalbantoğlu, On Tasarım arşivi, 2022.

Van YYÜ’de 2020’de başlayan çalışmaların ardından, İ. D. Bilkent Üniversitesi Kentsel Tasarım ve Peyzaj Mimarlığı öğretim üyesi Oktan Nalbantoğlu’nun kurucusu olduğu On Tasarım Şirketi, 2021 yılında “Van YYÜ Zeve Kampüsü Master Plan” çalışmasını tamamlayarak, üniversiteye sunmuştur (Şekil 23). Çalışma henüz yeni tamamlandığı için, tasarım müellifleri tarafından hakkında yayınlar oluşturulabileceği düşünülerek, bu yazı kapsamında detaylı bilgi sunulmamıştır. Ancak yapılan çalışma şu şekilde özetlenebilir: 1) kampüste yeni açılan, gelişme aşamasında olan ancak henüz kendilerine ait tasarlanmış bir mekanı olmayan veya mevcut mekanları yetersiz kalmış olan birimlerin, gelecekte yapılacak binalarının konumlarının belirlenmesi, 2) mevcut binalardan, yeni yapılacak binalara geçiş sürecinde bazı birimlerin 5-10 yıl gibi periyodlarla geçici kullanacakları binaların ve yerlerin tespiti, 3) kampüste bugüne kadar bütüncül bir şekilde ele alınıp planlanmamış olan açık alanların planlanması, 4) Tıp Fakültesi araştırma hastanesi, Diş Hekimliği Fakültesi (ve diş klinikleri), Veteriner Fakültesi ve hayvan hastanesi gibi, üniversite dışından gelen ziyaretçilerle sık etkileşimde bulunması gereken birimlerin, kampüsün kuzey bölgesinde sağlık yerleşkesi şeklinde toplanması, güneyin sadece öğrencilerin, yurtların, dersliklerin bulunduğu daha özel bir bölge olarak ayrışması, 5) kampüsün merkezinde göle paralel uzanarak yaya trafiğini açık sosyal alanlarla destekleyen “alle” gibi bir aksın, kampüsün daha uzun doğrultusu olan göle dik bir aksta da

oluşturulması, 6) göle doğru dik doğrultuda olacak aksın, kampüsün en kuzey ucundaki Hayvan Hastanesi ve Veteriner Fakültesi ile başlayan sağlık bölgesinden, rektörlüğe doğru dik inip, sonrasında mevcut taşıt yolu ile beraber kıvrılarak iskeleye kadar sahile bağlanması. Kampüsün bundan sonraki süreçteki gelişiminin, bu master plan doğrultusunda olması beklenmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada, Van'da üniversite kurulması için 1927 yılından 1982 yılına kadar geçen süredeki ön hazırlık süreci ile Van YYÜ'nün 1982 yılındaki kuruluşundan günümüze kadarki gelişme süreci, yer seçim kararları, yerleşke ve yapılar odağında mimari açıdan incelenmiştir. İstanbul ve Ankara'dan sonra, Van'da bir üniversite kurulması planlanmış ancak Van'daki üniversite başka doğu kentlerinden çok daha geç bir zamanda kurulmuştur. Bu gecikme, bir üniversitenin kuruluşu için kentsel altyapının, ulaşım altyapısının ve yeterli mekanların oluşturulabilmesinin önemli olduğunu göstermektedir. Van'da karayolu, demiryolu ulaşımının ancak 1970'lerde çözülebildiği, kentin sanayi ve turizminin bundan sonra gelişme gösterdiği, üniversite kurulması için somut adımların da bu gelişmelerden sonra başlayabildiği anlaşılmaktadır. Kurulduktan sonra da üniversite mevcut birimlerine uygun yer ve mekanları oluşturmaya çalışırken, bir yandan da hızla büyümeye devam etmiş, bu büyüme ile yeni mekânsal ihtiyaçlar da ortaya çıkmıştır. Bu süreç günümüzde de halen devam etmektedir.

YYÜ'nün ilk kuruluşunda, kampüs ve binaların planlanması konusunda, önceki üniversitelerdeki gibi mimari proje yarışmaları uygulanmadığı görülmektedir. Ancak üniversite tasarımında tecrübe edinmiş şirketlere, üniversitenin kurulmuş ve kurulacak olan birimleri dikkate alınarak, master planının hazırlattırıldığı, mevcut birimlerin mekanlarının beş yıllık bir program dahilinde inşasının planlandığı anlaşılmıştır. Bu anlamda 1980'li yıllarda tasarlanan ve yapımı 1990'lı yıllara kadar süren, ilk etap yapıları, o dönemin koşullarında minimum boyutlarda mütevazı yapılar olarak inşa edilmiş olsalar da dönemin nitelikli modern mimarlık özelliklerinden izler taşımaktadır. Bu yapılarla ilgili belge ve bilgilere ulaşılarak, yapıların detaylı çalışılması ve Türkiye mimarlık tarihi literatürüne girmeleri önemlidir.

Kampüsün 1990'larda tasarlanan ve 2000'li yıllarda yapılan yapılarına bakıldığında ise, genel olarak içinde bulunduğu doğal çevreyle veya kampüste yer alan mevcut yapılarla uyum kaygısı taşımadan tasarlanmış oldukları görülmektedir. Bu yapıların bir kısmı, kampüsün geneline uyumsuz oranda iri kütleli binalarken, bir kısmı da bir üniversite yapısı olduğunu hissettirmeyecek kadar küçük boyutlu ve sıradan yapılardır. Fonksiyonu itibarıyla kampüsün tarihçesi için önemli yapılar olmakla beraber, mimarlık tarihi içerisinde değerlendirilebilecek nitelikler taşımamaktadırlar.

2011 Van depremleri sonrasında, yıkılan yapılar ve yeni yapılacak yapılar ile kampüsün büyük bir değişimin eşiğine geldiği ancak afet sonrası içinde bulunulan koşulların aciliyeti düşünüldükçe master plan olmadan hızla inşa sürecine girildiği görülmüştür. Bu süreçte, kampüsün iki ucunda iki konaklama bölgesi oluşması, arasının alle ile bağlanması, taşıtların, fakülteler çevresine ring yapan bir anayolda toplanıp, kampüs içi trafiğin azaltılması, kampüs adına olumlu gelişen kararlar olmuştur. Deprem sonrası ayakta kalan yapıların büyük çoğunluğunun güçlendirme gördüğü, bir kısmının fonksiyon değişimiyle, bir kısmının da yalıtım için tadilat gördüğü, ancak bu süreçte kampüs yapılarının birbiriyle uyumunun iyice kaybolduğu, birbiriyle uyumlu olan eski yapıların bile uyumlu dokusunun değiştiği görülmüştür. Yeni yapılan yapılar ise daha büyük boyutlarda, daha yeni malzeme ve tekniklerle hızla inşa edilmeye başlamış ancak kampüsü bütünüyle ele alan bir master plan olmadığı için, yapıların konumları ve mevcut yapılarla uyumları hususu yine geri planda kalmıştır. Bu süreçte yarışma projesi ile nitelikli bir master plan hazırlanması, hatta nitelikli binalar hazırlanması için ikinci fırsat da kaçırılmıştır.

2021 yılında geç de olsa bir kampüs master planı oluşturulmuştur. Kampüsün bundan sonraki süreçte bu master plan doğrultusunda gelişmesi beklenmektedir. Sonuç olarak, kampüsün 1980'li yıllarda tasarlanan nitelikli yapıları hakkında daha detaylı bilgi ve belgelere ulaşılarak, mimarlık tarihi literatürüne girmelerinin sağlanması, kente her yönüyle örnek olması gereken üniversitenin, bundan sonraki yapılarının da mimarlık literatürüne girebilecek nitelikte projelerle inşa edilmesi önemlidir.

Kaynakça

- Alp, Ş. (2022). Van YYÜ Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Şevket Alp'in 2022 Ağustos ayında yazar ile söyleşi.
- Atun, H. (1982). Rektör Prof. Dr. Hakkı Atun'un üniversiteyi ilk açış konuşması ve verdiği ilk ders, 18 Ekim 1982. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi 1982-1985* (s. 35-40) içinde. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yayınları.
- Atun, H. (1983). Rektör Prof. Dr. Hakkı Atun'un Eğitim Yüksekokulu ilk mezuniyet töreni konuşması, 30 Temmuz 1983. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi 1982-1985* (s. 53-57) içinde. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yayınları.
- Atun, H. (1984-a). Rektör Prof. Dr. Hakkı Atun'un Üniversite 1984-1985 Eğitim Yılı Açılış Konuşması, 1 Ekim 1984. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi 1982-1985* (s. 27-33) içinde. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yayınları.
- Atun, H. (1984-b). Rektör Prof. Dr. Hakkı Atun'un yeni yerleşim alanında (kampüste) temel atma töreni konuşması, 1 Ekim 1984. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi 1982-1985* (s. 47-51) içinde. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yayınları.
- Atun, H. (1985). Rektör Prof. Dr. Hakkı Atun'un Fen-Edebiyat Fakültesi ilk mezuniyet töreni konuşması, 14 Haziran 1985. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi 1982-1985* (s. 59-63) içinde. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yayınları.
- Atatürk Üniversitesi (2022). ATA Tarihçe. <https://atauni.edu.tr/tr/ata-tarihce/kurumsal/> (Erişim tarihi: 27.08.2022).
- Arkitekt (1971). Diyarbakır Üniversitesi kampüs planlama yarışması. *Arkitekt*, 1971-02(342), 67-80.
- Battal, P. (2014). Üniversite arazi sorunu çözüldü. *2011-2014 Projeler Yatırımlar ve Faaliyetler* (s. 135) içinde.
- Çamaş, H. (1990). Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesinin kuruluşu ve gelişimi hakkında bilgi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi*, 1(1), 1-10.
- İTÜ (2012). Prof. Kemal Ahmet Aru 1912-2005: Doğumunun 100. yılında saygıyla anıyoruz 2012. <https://www.kemalahmetaru.itu.edu.tr/aru.pdf> (Erişim tarihi: 27.08.2022).
- MEB (1952). *Doğu Üniversitesi Hakkında Rapor*. Milli Eğitim Basımevi.
- Çinici, B. & Çinici A. (1967). Orta Doğu Teknik Üniversitesi. *Mimarlık*, 1967-05(43), 14-18.
- Özyıldırım, G. (2017). Moving classrooms from a disaster relief structure to a permanent faculty building: Perceptions of students of architecture in Van. *ARCHITHEO'17 XI. Theory and History of Architecture Conference, 3-4 Kasım 2017* (s. 133-139) içinde. DAKAM.
- Özyıldırım, G. (2018). Doğu Anadolu bölgesinin ilk mimarlık okulu: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Mimarlık Bölümü. *International Culture, Art and Society Symposium, 18-21 Ekim 2018*, 666-675. Van YYÜ Güzel Sanatlar Fakültesi.
- Özyıldırım, G. (2020). Afet yönetimi ve üniversite kampüsü: 2011 Van Depremleri ve Van YYÜ Kampüsü Örneği. *Resilience*, 4(1), 103-115. <https://doi.org/10.32569/resilience.730791>
- Prota Mühendislik (2022). Van 100. Yıl Üniversitesi kampüs binalarının deprem performansının tespiti ve güçlendirilmesi. <http://www.protamuhendislik.com.tr/TR/Projeler/van-100-yil-universitesi-kampus-binalarinin-deprem-performansinin-tespiti-ve-guclendirilmesi> (Erişim tarihi: 07.09.2022).
- Sezen, L. (2008). *Anlarıyla Bir Üniversitenin Kuruluş Sancıları*. Belen Ofset.
- Tokay, E., Tabanlıoğlu, H., Tayman, A., Çinici, B. (1966). Erzurum Atatürk Üniversitesi. *Arkitekt*, 1966-03(323), 109-115.

YÖK Atlas (2022). Yüksek öğretim program atlası. <https://yokatlas.yok.gov.tr/> (Erişim tarihi: 27.08.2022).

Van YYÜ Eğitim Fakültesi (2022). Van YYÜ Eğitim Fakültesi tarihçesi. <https://www.yyu.edu.tr/Birimler/egitim/sayfalar/174> (Erişim tarihi: 27.08.2022).

YYÜ (1985). *Yüzüncü Yıl Üniversitesi 1982-1985*. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yayınları.

YYÜ (1993). *Van kütüğü*. Türk Hava Kurumu Matbaası.

YYÜ (1995). *Yüzüncü Yıl Üniversitesi kataloğu 1995-1996*.

Van Valiliği (1998). *Cumhuriyetin 75. yılında Van*. Erk Yayıncılık.

Van YYÜ (2020). Van YYÜ master planı hazırlık toplantısı yapıldı. Haberler, 28 Temmuz 2020. <https://www.yyu.edu.tr/haberler/van-yyu-master-planı-hazırlık-toplantısı-yapıldı/7761> (Erişim tarihi: 07.09.2022).

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Araştırmacı, verilerin toplanmasında, analizinde ve raporlaştırılmasında her türlü etik ilke ve kurala özen gösterdiğini beyan etmektedir.

Yazarların Makaleye Katkı Oranları

Makale tek yazarlı olarak hazırlanmıştır.

Destek ve Teşekkür

Bu çalışma, yazarın 2018-2020 yılları arasında Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde Doktora Sonrası Araştırma Programı (DOSAP) kapsamında yaptığı "Mimarlık Eğitiminin Mekanı: Beklentiler, Karşılaştırmalar, Öngörüler" başlıklı yayımlanmamış postdoktora araştırma verilerinden yararlanılarak, konunun Van YYÜ özelinde yeniden ele alınıp genişletilmesi ile oluşturulmuştur.